

خود پيه سه ندي

فاتح مهلا ره سول شارسټيني

چاپي يه كه م

۲۰۱۴ ز - ۱۴۳۵ ك

منتدی اقرأ الثقافي
www.igra.afhamontada.com

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

خورد په سەندی

فاتیح مه‌لا ره‌سول شارستینی

چاپی یه‌که‌م

٢٠١٤ ز - ١٤٣٥ ل

ناوی کتیب: خودپه‌سەندی

بابەت: وتار

نووسەر: فاتح مەلا ڕەسول شارسەینی

تایپ و دیزاین: جەمال دەرویش

چاپی یەكەم ۲۰۱۴ ز ۱۴۳۵ ك

تیراژ: ۵۰۰ دانە

ژمارەى سپاردن:

چاپخانه‌ی زانا

خودپه سه ندى

كورتەيەك

سوپاس و ستايش بۇ خۇاى پەرودەردگار، ئەو خۇايەى كە
ھەرچى ھەمانە ھەمووى لە فەزىل و رەحمەت و بەخشى
خۇيەتى.

دروودو سەلامى خوا لەسەر پىغەمبەرى پىشەوامان موحەمەد
(ﷺ) كە سوپاسگوزارتىن بەندەى خوا بوو، وە خۇپەرستانى
وەكو ئەبو جەھلەكانى زەمانى لە شانۆى ژيان لابردن، رەزاو
رەحمەتى خوا لە ھاوەلانى پاىەبەرزو شوپىنكەوتووان و ھەموو
ئيمانداران بە گشتى.

خوپنەرى سەنگىن: ئەوەى كە ژيانى مروفايەتى لە ژيانەو
كردوو بە ژان كەسانى خۇپەرستن، جا لە بوارى سياسى و
حوكمرايدا بىت، يان ئابوورى و فەرھەنگ و رۆشنبيريدا بىت،
كەسانى خۇپەرستە بوونەتە خۆركەى ژيان، كە سەرەنجاميان
بەدبەختى خۇيان و بەدبەختكردى كۆمەلگاي دەوروپەريانە،
لەم رووانگەيەو ئەم كورتە باسە دەخەينە بەر ديدەو دەستى
بەرپزتانەو ئيوەش دۇعاى خىرمان بۇ بكەن.

فاتح شارستينى

بەشی یەكەم

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ
وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

ئیمانداران: مروّف بە فیتەرت کەسیکی کۆمەڵایەتیەو
ناتوانی بە تەنیا بژی. جا مروّف کە لەناو کۆمەڵدا ژیا، ئەوا
یا کەسیکی گونجاو و گۆی بو خەلکی دەگری و خەلکی گۆی
ی بو دەگرن، پرس و پراویژ دەکاو پرس و پراویژی پی دەگری
(المؤمن! الف مألوف)، ئیماندار تیکەل بە خەلکی دەبی و ئەگەر
قەسەیهك، کرداریك، رەفتاریکی بەرامبەر کراو لەگەڵ ئارمزی
ئەودا نەگونجا، ئەوا توپە نابێ و ئارام دەگری و تەنها خۆی
بەراست نازانی. پیغەمەری خوا (ﷺ) فەرمویهتی: (المؤمن الذي
يُخَالِطُ النَّاسَ وَيَضُرُّ عَلَى أَذَاهُمْ خَيْرٌ مِنَ الَّذِي لَا يُخَالِطُ النَّاسَ وَلَا
يَضُرُّ عَلَى أَذَاهُمْ) أَخْرَجَهُ ابْنُ مَاجَةَ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

ئەو ئیماندارە کەوا تیکەل خەلکی دەبی و ئارام دەگری
لەسەر ئەو نازارو نارەحەتیانە کە لەئەنجامی ئەو تیکەلایەدا

توشى دەبى، چاكتره لەو كەسەى، لەو ئيماندارەى كە تىكەلى
خەلكى نابى و ئارام ناگرى لەسەر ئازارەكانيان.

بەلام ئەگەر كەسێك خۆى پى راست بوو، وە چاوى تەنها
خۆى دەبينى، وە گائەى بە عەقلى خەلكى دەهات، تەنها
بەرژەوهەندى خۆى دەويست و دونىاى لە چاوى بەرژەوهەندىەكانى
خۆيەوه دەبينى، دونىا ھەمووى كاوول ببوايە تەنها ئەو
مەصلەحەتى برۆيشتايە بەلایەوه گرنگ نەبوو، ھىچ كات گوى
ى بە بەرژەوهەندى خەلكى نەدەدا. ئەو لە زمانى عەرەبىدا
پى دەلێن كەسێكى ئەنانى يە كە (ئەنانى) لە (أنا، أنا) من،
من وەرگىراو. ئەوئەندەى بىر لە خۆى دەكاتەوه، بىر لە
كەسى تر ناكاتەوه. بە زمانى شىرىنى خۆمان پى ى دەوترى
- خۆپەرست.

جا قورئانى پىرۆز باسى سى وشەى نابەجى دەكات، كە
لە سى كەسى جىاوازمەو دەرجوو. ئەوانىش وشەى (أنا) كە
ئىبلىس ووتى: ﴿أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ خَلَقْنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ﴾ من
لەو چاكترم. لە ئادەم. بۆ؟! بەھوى ئەصل و فەصلەوه، من
لە ئاگرم، ئەو لە قورە. سەيركەن، (أنا)، من، من..

ئەم (أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ) ى ئىبلىس ھەتا قىامەت بەردەوامە، وەكو
مەدرەسەيەك واىە، سەدان و ھەزاران خۆئىندەكارى ھەيە

له بهرگی جیاوازا، له زه مان و زه مینی جیاوازا، هی وا هه یه شانازی به زانست و شهاده که یه وه دهکات، هه میسه دهلی: من وام و من وام، وهکو نه وهی کهس هیج نه زانی. حساب بو کهس ناکات.

هی وا هه یه شانازی به به نه سه ب و بنه ماله که یه وه دهکات دهلی: (من له فلان بنه ماله م). مه بهستی نه وه یه چون هاوشانی فلان که سم که له فلان بنه ماله ی تره. ته نانهت نه م نه خو شی یه پیسه جاری وا هه یه له ناو خه لکانی زور ئیماندارو نه هلی مرگه وتیشدا زیندوو ده بیته وه. به لام به نوری ئیمانه که یه کسر بهرچاوی رون ده بیته وه هه ست به که موکوری خو ی دهکات و په شیمان ده بیته وه. هه روه کو صه حابی پایه بهرز (ئه بو زه ری غیفاری) له کاتی دمه بو له و قسه تیک گیراندا به بیلالی حه به شی ووت: کو ری دایک رهش!! به لام هه ر زوو په شیمان بو وه داوای له بیلال کرد به و قاچه ره شانیه پی بخته سهر سهر دمو چاوه سپیه که ی نه م! به لام بیلال گهر دنی نازاد کرد.

یاخود نه م نه نانیه ته به هو ی پله و پایه و ده سه لات و ده ست رویش تو ییه وه توشی مرو ف ده بیته. کاتی مرو ف حه رهس و حیمایه له پشتی خو یه وه ده بیته، پله و پو سته خو ی له

حکومەت و سولتەدا دەبینی. ئەمجا خۆی لە ئاستی کەسیکی
 بێ دەسەلاتی، بێ خزم و کەسەوه دەبینی، وا ئەزانێ ئەم
 هاوشانی ئەو نی یە و ئەو هاوڵاتیەیی پێ کەمە، بێ دەسەلاتە،
 مافی ئەو نی یە لەکەڵ ئەودا بە ڕیگادا بپروات، یان بەو
 ڕیگایانەدا تێپەرێت کە ئەو خاوەن پایەیی پێدا دەپروات.
 یان لە فەرمانگەو دائیرەدا نابێ ئەم وەکۆ ئەو سەرە بگری،
 چونکە دەلی: (أَنَا حَرٌّ مِّنْهُ).

هەر وەکۆ لە میژوی ئیسلامیدا بۆمان دەگیردرێتەوه کە
 لە (میسر) لە زەمانی خیلافەتی حەزەرتی عومەری کۆری
 خەتابدا، فەرماندەیی بەناوبانگی ئیسلام (عەمری کۆری عاص)
 کە والی میسر بوو، لەکاتی پێشبرکێ ی سالاڵەیی ئەسپ سواریدا
 کە وەکۆ پالەوانێتی وەرزشی ئەنجام دەدا. کۆری عەمری
 کۆری عاص لەکاتی پێشبرکێ دا، پێش هەموانی دایەوه، تەنها
 یەك کەسی لە هاوشانی خۆیەوه بینی کە ئەسپەکەیی تاودابوو،
 دەیویست یەکەمی پێشبرکێ ی ئەسپ سواری بەدەست بەیانی..
 کۆری عەمر کە سەیری خۆی کرد، ئەم کۆری والی میصرەو
 باوکی بەناوبانگترین فەرماندەیی سەربازیهو خاوەن نفوزو
 دەسەلاتە، ئەو کەسەش کە دەپهوی پێشبرکێکەیی لێ بباتەوه،
 کەسیکی قیبتی، مەسیحی میصرەو بێ پشتیوان و بێ کەس

و كارمۇ ھاۋالاتىھكى وەرزىشكارى سادەيە. بۇيە يەكسەر لە
 دلى خۇيدا ئەنانىيەتى جولۇ، وشە ناشايستەكەى ئىبلىس لە
 ناخيدا جولۇ (أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ). بەلام ئەم بە جورىكى تر تەعبىرو
 گوزارشتى لەم بۇچونەى داو، لەگەل لىدانى قەمچىەك لە
 پشتى بۇ ئەوەى ھىزى لى بېرى و دوای بخاو خۇى يەكەمىيەكە
 بەدەست بىنى. پىشى ووت: ئەم قەمچىە بگرو بىزانە كى
 لىت دەدات. بىناسە (أنا ابن الأكرمين). من كورى چاكتىرىن و
 بەرپىزتىرىنم!! تەماشاكەن (أنا) چۆن مرقۇف بە ھەلەدا دەبات.
 بەلام كاتى ئەم گەنجە بى كەسە، مەزلومە شكواى
 مەزلۇمىيەتى خۇى بىردە لای خەلىفەى مسولمانان ئىمامى
 عومەر، لە ئەفرىقاۋە رۇيشت بۇ ئاسىيا، لە مىصرەۋە چوو
 بۇ مەدىنە، بۇ لای كاربەدەستى دادپەرۋەر. ئىمامى عومەر
 ھەرزوو بىرپارى دادپەرۋەرانەى خۇى دا. ئەم (أنا) يەى
 ھەلۋەشاندەۋە بىرپارى دا كە ئەو قىبىتە، مەزلومە، ستەم
 لىكراۋە، تۆلە لە كورپەكەى عەمرى كورى عاص بكاۋەۋە
 قەمچىەكە لە پشتى بداتەۋە و تەنانەت فەرموشى: ئەگەر
 ھەز دەكەيت قەمچىەكىش لە پىشتە سەرى سەرە روتاۋەكەى
 عەمرى باوكىشى بدە، چونكە كە سەيرى پلەو پايەى باوكى
 كىردوۋە ئاۋا ئەنانىيەت و خۇپەرستى گىرتويەتى.

دواى ئهوهى تۆله و مرگيرايه وه. ئيمامى عومهر ئهم رسته جوانهى
 فهرموو، كه ههر دهبي قسهى عومهرى دادپهروهر بى كه فهرمووى:
 (متى استعبدتم الناس وقد ولدتهم أمهاتهم أحراراً) ئهري تا كهى خه لكى
 دهكهن به كۆيله، له كاتيكا به نازادى له دايك بوون؟!.

ئه مپروش دهبينين چۆن كورى بهرپرسانى حيزبى و حكومى
 به ئوتۆمبيله ئاخىر مۆديله گانيان. كه به پارهو قوتى ئهو
 ميلله ته كپويانه و دزيويانه، پۆز به سههر خه لكى پاكو هاوالاتى
 سادهى دل پاكي ئهم كوردستانه دا لى ددهن و ده لىن (انا ابن
 الأكرميين)، به لام به داخه وه عه دلى عومهرى نى به پشتيان
 نه رم بكات ئهو (انا) يه يان له بير بباته وه.

كه واته: هۆكارى يه كه م بۆ ئه وهى مروف توشى ئه نانيه ت و
 خۆپه رستى ببى، برىتى يه له (انا، انا) من، من. من هاوشانى
 خه لكى نيم.

ووشهى دووهم: (لى) كه فيرعه ون وتى: ﴿الْيَسَ لِي مُلْكٌ مِّصْرَ
 وَهَٰذِهِ الْأَنْهَرُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ الزخرف: ۵۱.

واته: فيرعه ون جاريدا به ناو قه وم و گه له كه يداو ووتى:
 ئه ي قه وم و گه لم، من پاشاى ميصرم و فهرمانرخواى ئهم
 ولاته م، ئهو روبرانه ش به بهر كۆشكه گانمدا دهروات. ئايا ئهم
 ده سه لاتهى من نابيين؟!.

ههروهه‌ها فیرعه‌ون بۆ خۆپه‌رسته‌که‌ی (أنا) شی به‌کارده‌هینا.
 به‌ده‌سه‌ل‌اته‌که‌ی بوغرا ببوو. کاتێ که ته‌ماشای موسای پاگو
 خاوه‌ن ده‌ست سپی ده‌کرد، به‌هاوشانی خۆی نه‌ده‌زانی و به‌
 چاوی سوک سه‌یری ده‌کرد. فیرعه‌ون به‌قه‌ومه‌که‌ی ده‌گوت:
 ﴿أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ﴾ الزخرف: ۵۲.
 واته: ئایا نابینن من چاکترم له‌و که‌سه‌ی ناوبانگی نی
 یه‌و که‌سایه‌تی‌ه‌کی لاوازو نه‌ناسراوه‌و زمان پاراو نی یه‌و له‌وانه
 نی یه‌و بتوانیت چاک خه‌لکی تیبگه‌یه‌نیت.

هه‌روهه‌ها فیرعه‌ون ئه‌وه‌نده‌ خۆپه‌رست بوو که به‌قه‌ومه‌که‌ی
 ده‌گوت: ﴿مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ﴾
 غافر: ۲۹.

واته: من ته‌نها هه‌ر ئه‌و راو بۆچونه به‌چاک ده‌زانم و لام
 په‌سه‌نده که پیم راگه‌یاندن. من ته‌نها رێبازی چاک و دروستم
 نیشانداون!!

هه‌روهه‌ها فیرعه‌ون به‌په‌رله‌مانه‌ کارتۆنیه‌که‌ی و ده‌رباره‌کانی
 ده‌گوت: ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَأْتِيهَا الْمَلَائِكَةُ لَعَلَّمْتُ لَكُمْ مِنَ الْإِلَهِ
 غَيْرِي﴾ القصص: ۲۸.

واته فیرعه‌ون سه‌رکه‌شانه‌ ووتی: ئه‌ی خه‌لکینه من که‌سی تر
 شک نابهم که شایسته‌ بیت به‌وه‌ی خواتان بیت. جگه له‌خۆم!..

بەئى ئەمەش كە فىرەئون ووتى. بوو بە مەدرەسەيەك
كە ھەرچى دىكتاتورى سەر زەوى يە ھەمان شت دووبارە
دەكەنەو (قەسە ھەر قەسەى مەن، پرىنى و بۆچونى پەسەند
ئەو ھەيە مەن پەسەندى بىكەم، ئەو ھەيە چاگە مەن پىم چاگە).

بەداخەو ھەيەش يان لە ترسان يان بۆ ماستاۋچىتى
چەپەلى بۆ لىدەدەن و دەللىن: (إذا قال صدام قال العراق).
واتە: ھەيە ئەو ھەموو مىليون ھەيە ئەم وولاتە بە قەدەر
ھەيە ئەو سەرۆكە كار ناكات!!! يەنى ھەيە ئەو ھەموو
مىللەتە بەو ھەموو ھەيە زاناو پروفىسور و دكتوراۋ ياساناس
و پىتۆل و ھەيە ھەيە بە سفر!!

ئەي خۆ بىنىمان دىكتاتورەكەي مىصر - ھوسنى ناموبارەك
- كە سەرھەي خۆ پىشاندان و ناپەزايى ھەيە وولاتى مىصر
كە دەيان سال بوو سەرگوت كرابوو، دەستى پىكرد، ھاتە سەر
شاشەو دەيگوت: خۆ مەن ھەيە ئەم ھەيە دەسەلات بىنىمەو،
بەلام ھەيەندە سەردىنم و سەر دەبەم و بىردەكەمەو. تا
كە سەيەك كە شايانى ئەو بى لە جىگەي مەن بى، تەنھا ھەر
(خۆم)!!! بەلام چارەنوسى ئەم خۆپەسەندە، ئەم ئەنانيە،
كە فىرەئون سەر قافلەيەتى و ھەزاران دىكتاتور ھاورپازانى
چىيە!؟

ئەو چارەنوسیانە کە پوژی بەرامبەر حەق و راستی وەکو
میزلەدانی کە فوی تیکرابی و برۆا بە روی ئاسمان. بەلام هەرکە
درکێکی پیداجوو، شتێکی بەرکەوت، فش دەبێتەووە دەکەوێتە
سەر زەوی و حەجم و قەبارە ی راستەقینە ی دەرەکەوێ. ئەم
خۆپەسەندەش کاتی زانیان گڕۆلەیان کەوتۆتە لیژی ئەمجا
دەگەرپنەووە بۆ پەئی میلەت، هەرودەکو فیرەوون کە تینی بۆ
هات بەرامبەر موسای رزگارکاری چەوساوان و پشت شکینی
زالمان، ووتاری بۆ جەماوەر دەداو دەیکوت: ﴿قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ
إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ عَلِيمٌ﴾ (٣٤) يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ
فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿ الشعراء: ٣٤ - ٣٥.

واتە: فیرەوون هیچی بۆ نەمایەووە، بەدانیشتوانی دەورووبەری
خۆی ووت: ئەم موسایە جادوگەرێکی زاناو شارەزایە. دەیهوێت
لەسەر زەوی خۆتان دمرتەن بکات بەهۆی جادووەکەیهووە،
فەرمانتان بە چی یە؟ چی بکەین باشە تا سنوورێکی بۆ
دابنێین؟

هەزار پەرحمەت لە وتاری بیژی حەق بیژ، شیخ عبدالحمید
کشک، کە لە وتاری کیدا لە خطب الشیخ عبدالحمید کشک ج
٨ ص ٢٧ دا نوێسراوەتەووە. لەسەر شیکردنەووەی ئەم ئایەتانە
دەفەر موی: (مَتَى كَانَ فِرْعَوْنُ يَأْخُذُ رَأْيَ غَيْرِهِ؟ هَذَا الدِّكْتَاتُورِيَّةُ

إِذَا شَعَرْتَ بِالْفِشْلِ تَرْجِعْ إِلَى الشَّعْبِ، وَبَعْدَ مَا يَصْفُو لَهَا الْجَوُّ، تَفْتَحِ السُّجُونَ لِلشُّعُوبِ).

بەپراستی جی ی سەر سوپمانە. ئەووە گەیی فیرعهون وای لێهاتووە دەگەرپێتەووە بۆ رای خەلکی؟! بەپراستی دیکتاتۆریەت ئاواپە. هەرکات هەستی بە فەشەل و هەژووشان و پوژی پەشی خۆی کرد، دەگەرپێتەووە بۆ رای خەلکی و بۆچونیان وەردەگرێ و راپرسی دەکات! بەلام هەرکات مەترسی لەسەر نەبوو. جەووەگەیی بە دل بوو. ئەووە دەرگای زیندانەکان بەسەر گەلدا دەکاتەووە!.

بەلام سەرەنجامی فیرعهونیش هەر تیاچون بوو. هەر بەو نیلەیی شانازی پێوە دەکرد تیاچوو!.. هەر وەکو ئیبلیس بەهۆی ئەو ئەنانیەت و خۆپەرستیەووە بە لەعنەت کرا..

سێیەم: ووشەیی سێ یەم کە خۆپەرستان بەکاری دەهێنن (عندی).
 ﴿قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي﴾ القصص: ۷۸.

ئەمەش کە قارون ووتی و بەردی بناغەیی دانا، بوو بە بناغەیی مەدرەسەیی فیکری سەرماپەداری.. ئەمە پۆ جیهانی سەرماپەداری دەلی: گرنگ ئەووەیە پارەت دەست بکەوێ. ئیتر شتیک نی یە بەناوی حەرام. وە شتیک نی یە ناوی قەرزی بێ سوو - رپبا - بێ.

به‌لام سه‌ره‌نجامی قارپونی خۆپه‌رستیش هه‌ر به‌هیاك
 چوون بوو. ﴿فَغَسَفْنَا بِهِ وِیْدَارِهِ الْأَرْضَ﴾ القصص: ۸۱.
 ئه‌مه‌رۆش له‌سه‌ده‌ی بیست و یه‌گدا، وا جیهانی سه‌رمایه‌داری
 به‌هۆی رپبا خۆریه‌وه، به‌دمیان بانکی گه‌وره ئیفلایسی خۆی
 راگه‌یاندا، وه‌كو قارپون و سامانه‌كه‌ی به‌ناخی زه‌وی له‌ناوچوندا
 رپۆچوو.

به‌ئێ له‌بوا‌ری تاكه‌كه‌سه‌یشدا ده‌یان كه‌س هه‌ن كه‌ خوای
 گه‌وره‌ مال و سامانی زۆری خستونه‌ته‌ به‌رده‌ست، به‌لام وه‌كو
 قارون خۆپه‌رستن.

سه‌ره‌نجی ئه‌م رپوداوه‌ راسته‌قینه‌ بده‌ن، كه‌ دكتۆر محمد
 راتب‌ النابلسی، له‌ كتیبه‌ به‌نرخه‌كه‌یدا (موسوعة أسماء الله
 الحسنی ج ۱ ص ۱۵۲) دا ده‌فه‌رموئ: كورپێکی گه‌نجی زۆر رپێك
 و پێکی به‌دین و خواناس، رپه‌وشت به‌رز، سیما پاك و جوان،
 چووه‌ خوازبێنی كچی كابرایه‌کی ده‌وله‌مه‌ند، كه‌ كچه‌كه‌ زۆر
 دیندارو رپه‌وشت به‌رز بوو. به‌لام باوکی چاوی ته‌نها پارهی
 ده‌بینی. بۆیه‌ كاتێ ئه‌م كورپه‌ چووه‌ خوازبێنی ئه‌م كچه‌،
 باوکی كچه‌كه‌ ته‌نها یه‌ك پرسیا‌ری له‌ بنه‌ماله‌ی كورپه‌كه‌ كرد.
 ئه‌ویش ئه‌وه‌ بوو: ئه‌م كورپه‌ كه‌ ده‌یه‌وئ ببێته‌ هاوسه‌ری كچی
 من، مانگی چه‌ندی ده‌ست ده‌كه‌وئ؟! ووتیان: ئه‌وه‌نده. باوکی

کچه که به لوت بهرزی و ته که بوریکه وه ووتی: جا خو ئه وه
پاره ی سه عاتیکه که من پهیدای ده که م، یانی نه وه یه که مانگی
ته و او پاره ی یه که سه عاتی من پهیدا ده کات؟! من چو ن کج
ده دم به هه زاری ئاوا. کچی من به وه به خپو ناکری!!

به م شیوه یه نه م خو په سه نده نه م بنه ماله به پرزه ی له
ماله که ی کرده دهره وه. به لام نه نه م کوره رنی هینا، نه نه م
کچه شوی کرد. سال هاتن و رویشتن ﴿وَتَاكَ الْآيَاتُ تُدَاوِلُهَا
بَيْنَ النَّاسِ﴾ آل عمران: ۱۴۰.

نه م پیاوه بازرگانه، بازرگانی و معامه له که ی پرۆ به پرۆ
روو له شکست بوو، هه رچه ند ده یویست هه ستیته وه زیاتر
تیده شکا، تا هیچی نه ما، ئیفلاسی کرد، خواخوا ی بوو کاریکی
باشی لای یه کی ده ست که وئ، نه م کوره گه نجه ش خوا ی گه وره
دهرگای رزق و پرۆزی فراوانی لی کرده وه بوو به سه ره رشتیاری
پرۆزمیه کی گه ورمو له بهر ده ست پاکی و نه مینی وه کو
خاومن کو مپانیا وا بوو، باوکی کچه ده و له مه نده که ی جاران،
زور به مه منونی یه وه چو وه لای و داوای لی کرد له سه ر کار
دایمه زریئن {جا خه لکی خو په رست هیچی پی عه یب نی یه،
نه گهر هه ی بوو وه کو کهر دهره ی، نه گهر نه یبوو وه که سه گ
ده وهری}. له بیر خو ی دهره وه که نه مه هه ر نه وه گه نجه یه

كە ئەم وائىئەزانى كچەكەي ئەمى پى بەخىو ناكرىت، بەلام ئەم كۆرە مسوئمانە دئفراوانە، باسى رابردووى نەكردوو ھەر لە روشى نەدايەو، بەگەرمى پىشوازي لىكردوو كاريكى شايستەي پىسپاردو سەرەنجام ئەم پياوۋە خۆي مى ئەم گەنجە صالحە، خواناسە، بەرپزەي گرت و داواي لىكرد كە كچەكەي پىشكەش بكات! كۆرەكەش بە سوپاسەو دەستى ماچ كردو بە كچە پاكە خواناسەكە شاد بوو.

كەواتە ھەرگىز بەھۆي دەولەمەندىەو مەبە بە كەسىكى خۇپەسەند، چونكە سەرەنجامى خراپە.

ئەمرو بەداخەو خۇپەرسىتى و ئەنانىيەت بە چەند شىواز دەبىنرى. بەلام ھەموى پەشىمانى لەدوايە. ئەمەش چەند نمونەيەك لە خۇپەرسىتى:

خۇپەرسىتى لە ژيانى خىزانىدا: پياوى وا ھەيە خۇپەسەندو ئەنانى يەو لەناو خىزاندا تەنھا برپواي بەراو بوچونى خۆي ھەيە، پرس و راپوژ بە خىزان و منالەكانى ناكات، منالەكانى ماچ ناكات، لەگەلىان دانانىش، نانىان لەگەل ناخوات..

ھەرودەھا ژنى وا ھەيە ئەوئەندە خۇپەسەندە ھەرچى حىساب بى بۆ مىردەكەي ناكات. كاتى كەسانىك دەچنە لاي ھاوسەرەكەي بۆ ئەوۋى باسى شتىكى لەگەل بكەن ئەم ژنە

یهگسه ر دیته وهلام و بریار دهردهکات و هیچ حساب بۆ
هاوسه ری، هاوژینی ژیانی ناکات..

جاری واش ههیه گوریک له مالد. یان گچیک له مالی باوکید.ا.
ئهوهنده خۆپهرسته، خۆی کردوو به دهرپاستی مال و ژیانی
ئهه خیزانهی ناخۆش کردوو حساب بۆ دایک و باوک و خوشک
و براکانی ناکات.. جا به پاستی ههر خیزانیک خۆپهرستی و
ئهنانیهتی تیدا بی خۆشبهختی لی باردهکات و بارگه و بنه ی
دهپچیته وهو ناارامی زال دهبی بهسه ر ژیاناندا.

ههرکه سی تهنها خۆی ببینی و وا بزانی ئهوهی ههیهتی. له
نان و له ناوو له مهکانهت و پلهو پایه و منال و مال. هی ئازایهتی
و جوامیری خۆیهتی، ئهوه به پاستی به ههله جووه. ئهوه خوی
گهوره پهندو وانهیهکی وای دادهدا که دهیکات به پهند..

بانگخوازی ناوداری سوری (د. محمد راتب النابلسی)
دهفه رموی: ژنیک که شوی به پیاویک کردبوو، که چهند سال
بوو ژیانی هاوسه ری پیکه وه نابوو، بهلام منالی نه بو بوو. ئهه
ژنه ی که زانی به پشکنینی پزیشکی هۆکاری منال نه بونه که ی
له مه وهیه، داوای له میرده که ی کرد که بچئ ژنی دووه م بینئ
و با له خۆشی منال مه حروم و بی بهش نه بیئت. ئه وه بوو کابرا
ژنی دووه می خواست و ئهه ژنه یان ههر زوو که وته بواری

ھامىلە بوون و منال بوونەۋە. دواى چەند سالىك كە ئەم ژنە تازە دوو منالى ھەبوو، ۋە ھامىلە بوو بە منالى سى يەمى. بە ھەويەكەى ۋوت: قسە لە قسەمدا نەكەى ھەى ۋەجاخ كوڤر. ئەگەر ھىچ بويتايە منالېكت دەبوو!! تۆ تەنھا خزمەتكارىكى لەم مالاۋا ھىچى تر. ئەۋەتا من مندالېك لە سىمايە، منالېكم بەبەر مەمكەۋەيە، منالېكم لەتەنىشتەۋە دانىشتوۋە.. لەبەر ئەۋە (من) ھاۋشانى تۆنىم!!

بەلام كى باۋمردەكات كە لەماۋەيەكى كەمدا منالەكەى سىكى لەبارچوو. دوو منالەكەى تىرىشى يەك بەدواى يەكدا مردن! ۋەھىچ منالى تىرىشى نەبوو دواى ئەۋە. بەلام پاكى و بېگەردى ۋە دەسەلات ھەر بۇ خۋاى پەرۋەردگارە كە ئەۋ ئاۋرەتەى كە چەندىن سال بوو منالى نەبو بوو. خۋاى گەۋرە لەسەر يەك پېنج منالى كۆرى پى بەخشى!! ۋە ئەۋ ژنە تازەيە بوۋە بى منال و لەلاى ئەمان بەخپو كرا!!

مامۇستا ملا ئەحمەدى سىۋەيلى لە شىعەرېكدا لەژىر ناۋنىشانى (بەشى خودا) دەفەرەمۆ:

شانازى مەكە بەسەر خەلك و خاك

تۆش ۋېنەى ئەۋان ئەبىتەۋە خاك

لەم ژيانە كەمەى دونىاي بى بەقا

بەرامبەر بە خوا با بىتبى وەفا
 ھەموو ساتىكى زىانت ھۆشياربە
 بەدەست خۆت نىە جوان ئاگاداربە
 ھىنەرو بەخشەر بۆ لاشەو گىانت
 ھەر خوايە چاگەى ئەوئ، نە زىانت
 ھەست و زانين و بينين و بىستن
 جوانى و دەسەلات، بىدارى و خەوتن
 ئەولادو مال و خزم و دوست و كەس
 تواناي خۆت نى يە، عەگاي خوايەو بەس..

ئيماندارى بەرپىز، مەرقى وشيار: ئاگاداربە زۆر خۇپارىزبە
 لە خۇ پەسەندى، بە تايبەت ئەو كاتانەى كە ئىشيك ھەر
 بەتۇ دەگرا، خەلكى دەھاتنە بەر دەرگات. جا كاربەدەستى،
 مامۇستاي، خاوەن پىشەيەكى، پياو ماقولئىكى، دوكتۇرئىكى،
 دەولەمەندئىكى. نەچى بەفرسەتى بزانى بلىى تەنھا (من)
 ھەم ئىتر چۆنم بوئ ئاوا رەفتار دەكەم، چونكە عاقىبەت و
 سەرەنجامى نەدامەتيە.

ھەر د. محمد راتب النابلسى دەفەرموئ: حەفتا ھەشتا
 سائىك لەمەوبەر لە دىمەشقى سوريا. دكتۇرئىكى پياو ھەبوو،
 ئەم پزىشكە ھەرچەند پياو بوو. بەلام پىسپۇرپەكەى لە بوارى

بهائی دواى چهندين سال له کارى پزىشکى و کۆکردنه وهى
پارميهکى زۆر، له خۆشترين جىگای شارى ديمهشق، جوانترين
و سهرنج راكيش ترين خانوى کرد، ئەم گۆشکه ههتا ئیستاش

له دیمه شقی سوریا ماوه. به ئی کاتی که چوووه ناو خانوووه
 بی وینه که یه وه. سبحان الله، هه ره ئه وه شه وهی که چوووه ناوی
 جه لدهی ده ماغ ئی داو توشی شه له له بوو!! ماومیه کی کهم
 ژنه که ی خزمه تی کردو به ده وریه وه بوو. به لام که زانی تازه
 ئومیدی چاک بونه وهی لی ناکری، داوای له مناله کانی کرد که
 بیبه نه هه وره بانای خانوه که یانه وه و خزمه تکاریکی بو بگرن،
 که خواردنی بداتی و پاکی بکاته وه!!

به ئی ئه م پزیشکه که به وه بی ویزدانیه ته واوی ته مه نی
 پارهی بو ژن و مناله که ی گوگرد بووه. له پیناوی ئه وهی زیاتر
 دهوله مه ند بی و کۆشک و ته لاری جوانترو خواردنی خوشتەر
 بو ژن و مناله که ی ئاماده بکات، به وه هه موو زانسته ی که له
 بواری پزیشکی ئافره تاندا هه یبوو، ته نها یه ک خزمه تیشی
 له بهر خاتری خوا به نه خوشتی که هه ژار نه کرد، بویه وای
 دهمزانی که ژن و مناله کانی له م نه خوشتیه دا له سه ر چاوی
 ده گرن. به لام که سه یری کرد وا خزمه تکاریان بو گرتوووه
 ژنه که ی دیار نی یه، داوای خیزانی کرد. خزمه تکاره که هه موو
 جارێ له هه وره بانه که وه ده هاته خواره وه و ده رویشته وه بو
 سه ره وه بو لای و روی نه ده هات بلێ: ژنه که ت ده ئی: هه زنا که م
 بیبینم! بویه ده یگوت: پیم وتوووه بیت بو لات. به لام نازانم

بۆچی نایەت؟! تا دواى چەندىن جار، ئەم پزىشكە پەككەوتە
تێگەشت كە ژنەكەى ئىتر ئامادە نى يە لەلای بێت و تەنانەت
گوێى لە قسەى زۆر ساردو سووك بوو، كە ژنەكەى پێى
دەوت و بێزارى خۆى لەم پەككەوتەيە دەردەبەرى!

بەلێ ئەم پزىشكە ماوەى هەشت ساڵ بەم شێوەيە ماوە. تەواوى ئەو هەشت ساڵە تەنها ئەو كەسەى بە مانگانە وەكو خزمەتكار بەكرێيان گرتبوو. خواردن و خواردنەوى دەدايەو پاكى دەكردەموو بۆ يەك جارىش ژنەكەى و مائەلەكانى نەچونە لای قسەيەكى لەگەڵ بكەن.

نەك هەر ئەو بەلگەى ئەنجامى ئەو بۆگەنە ناخۆشەى كە لەلاشەى دەهات و لە هەورەبانەكەو بۆ ناو مائەكە دەگەرايەو. ژنەكەى برپارى دا ئەو بۆگەنە لەمائەكەى دوربختەو ئەم خانووە پاك و بۆنخۆشە بەم بۆگەنيە پيس نەبێ، بۆيە لەدورى مالى خۆيان خانويەكى بۆ بەكرى گرت و لەگەڵ خزمەتكارەكە ناردیە ئەوى!.. بەلێ هەر ئەو خانووى كە ئەم پزىشكە بە رەنجى چەند ساڵەى و پارە كۆكردنەوى لە ژنانى نەخۆشى هەزار دروستى كردبوو. ئیستا لێى دەكرێتە دەرمەو نایانەوى بە بۆنى لاشەى و نالەنالى شەوانى لەبەر ئازار، هێمنى و پشوويان لێ تێك بچێ!..

سبحان الله ئەو دىكتورى بەزەيى بەژنىكى ھەژاردا
 نەدەھاتەو ھەپشە ژېر نەخۆشەكەي پى فرۆشتن بۆ
 ۋەرگرتنى لىرەيەك، ئەم دىكتورە خۆپەرستە ئەنانى يە، بەۋەي
 كە دەيزانى غەيرى ئەو دىكتورى ترنى يە تا خەلگى بچنە
 لاي. ئاۋا خەلگى نەخۆشى زەلىل دەكرد، خۋاي گەۋرە ئاۋا
 زەلىلى كرد... ئاۋا ئەو كۆشك و تەلارەي كە بەۋ پارانە دروستى
 كرد، بوو بە ھەسەرت و داخ و مەراق و ژورېكيان پى رەۋا
 نەبىنى و سەرەنجام ھەۋرەبانەكەشيان پى رەۋا نەبىنى كە بە
 نەخۆشى تىيدا بژى!

ھەر ئەو ژن و مائالەي بۆ ئەۋان پارەي كۆدەكردەۋە. ھەر بە
 ئەۋان لە مائەكەي كرايە دەرەۋەۋ ھەر بەۋ پارەي كە خەلگى
 پى زەلىل دەكرد، خۋاي گەۋرەش زەلىلى كىردوۋ كىردى بە
 پەندو عىبەرت بۆ ھەركەسى پەند ۋەرگىر.

بەللى ئىمانداران: پىغەمبەرى خوا (ﷺ) بەم دوعايە فېرى
 ئەۋەمان دەكات كە ھەرگىز ئەنانى و خۆپەرست نەبىن و
 ۋانەزانىن كە ئەۋەي ھەمانە ھى شەھامەت و ئازايەتى و دلېرى و
 بوپىرى خۆمانە. بەلگو ھەموۋى ھى خۋاي گەۋرەيەۋ ئەمانەتەۋ
 بۆ تافىكردنەۋەيە، ئەگەر بۆ كەمتر لە چاۋتروكانى لوتفى
 خۋامان لەگەل نەبى تىادەچىن. پىغەمبەرى خۆشەۋىستمان

(سەئىد ناۋائى) دەيفەرموو: (اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ، وَلَا أَقْلَ مِنْ ذَلِكَ).

خوایە گیان بۆ چاوتروکانیڭ و کەمتر لە چاوتروکانیڭ نەمسپیری بە خۆم. چونکە لەو ماوە ھەرە کەمەشدا ناتوانم بەکەلکی خۆم بێم و فریای خۆم بکەوم.. بەئێ (صَدَقْتَ وَبَرَزْتَ وَبِالْحَقِّ نَطَقْتَ) ئەى پێغەمبەرى خۆشەويستمان. بەراستی ئەگەر بۆ کەمتر لە چاوتروکانیڭ لوتف و ڕەحمەت و چاودیڤى خواى پەرورەدگارمان لەگەڵ نەبێ تیا دەچین و سەرگەردان دەبین. ژيانمان دەبێت بە ژان و تياچون و لەناوچون..

باگوڤ بگريڤ بۆ پزىشك و مامۆستای زانکۆ بانگخوایى بەناوبانگى سوری (د. محمد راتب النابلسى) کە ئەم بەسەرھاتەمان بۆ دەگێڕێتەووە دەفەرموێ:

گەنجیڭ، لاویکی زۆر پێکەوتوی، بالابەرزی، رێکوپێکی زیرەك. کە خویندکاری قۆناغی چواری کۆلیجی پزىشکی بوو، لە زیرەكترین خویندکارانی بەشەکەى بوو، لەھەمووشیان جەستەى ساغ و تەندروست تر بوو، لە ھەمویان نەرم و نیاں تر بوو، پۆژیکیان کت و پڕ لەناو پۆلدا ھەستى کرد جەستەى گەرم داھات و بێ ھیزی و بێ تاقەتى ڕووی تێکرد، بەرەبەرە لەشى بێ ھیزو بێ توانا دەبوو، دەم و چاوی زەرد ھەلگەرا،

ئىتر چوو بۇلاي پزىشك و دەستى كرد به پشكنىنى خوین و
چەورى و فشارى خوین و ئەمانە.

دكتۆرى يەكەم پىي ووت: بەپىي شىكارى نەخۇشپەگەت
بى، توشى كەم خوینى بويت. بەلئ بەو قەناعەتى نەگرد،
ئاخر گەنجىك لە ھەرەتى لاویەتى و چوست و چالاكى داو،
لە خیزانىكى دەولەمەندو خوشخورو خوشحال. بەچى توشى
كەم خوینى دەبى؟! بۆیە چوو لە پزىشكى دووم و ئەویش
كۆمەلئ پشكنىنى بۇ نوسى و سەرەنجام گەشتەنە ئەوئى كە
لە سېلىدا چالاكى زیاد لە پىويست ھەيەو بۆتە ھۆى ئەم
بەھیزى و لاوازیەى!!

بەلئ سېل وەكو كارگەيەكى يەدەگى (احتياط) وایە لەلەشدا
بۇ دروست كردنى خرۆكەى خوین. وە ھەرودھا گۆرستانىكىشە
بۇ ئەو خرۆكانەى كەدەمرن. چونكە لە تەنھا يەك چركەدا
لەناو جەستەى مرۆفدا (دوو ملیۆن و نيو) خرۆكەى خوین
دەمریت!! جا ئەم خرۆكانە كە دەمرن، دەگوازیئەو بە
گۆرستانى سېل، ئەمجا لەناو سېلداو بەرئىگایەكى ئابورىانە،
ئەم خرۆكە مردوانە دەشكىن و دەروخىن و دەگەزىئەو بە
ئەصلی پىكھاتنى سەرەتایان!! (چۆن مرۆف لە خاك دروست
بوووە كە مرد دەبیتەو بە خاك و خۆل) ئەو خرۆكانەى

خوینیش لەقەبرستانى سېلدا، ئاوا دەبنەو بە ئەو پېكھاتەى
 كە يەكەم جار لىى دروست بوون. كە برىتیه لە: (ئاسن و
 ھىمۆگلوبىن). ئاسنەكە يەكسەر دەچىتەو بە كارگەى خړۆكە
 سورەكانى خوین كە لەناو مۆخى ئىسقاندایە بۆ ئەوەى جارێكى
 تر ببیتەو بە خړۆكەى سورى خوین! ھەروەھا (ھىمۆگلوبىن)
 مەكەش دەچىتەو بە بۆ جگەر بۆ ئەوەى زەرداوى زراوى لى
 دروست ببیتەو!! (بۆ زانىارى: ئەگەر مەروۇفك (۷۰) سال
 بژى. مۆخى ناو ئىسقاندەكانى لاشەى ئەو ئادەمیزادە ھىندەى
 قورسايى (۶۵۰) كىلگم خړۆكەى سورى، (۱۰۰۰) كىلگم (يەك تەن)
 خړۆكەى سېى دروست دەكەن!! ئەمە لە كاتىكدا كېشى ھەموو
 مۆخى ناو ئىسقانى ناو لاشەى مەروۇف يەكسانە بە (۲۶۰۰) گرام!!!
 وە بزەن: ھەموو خړۆكەيەكى سورى ناو خوینى ئادەمیزاد
 (دوو سەدو ھەفتا ملیون) وردیلەى ھىمۆگلوبىنى تىدايە!..}

بەئى بەرپەزان: پارچەيەك لە سېلى ئەم گەنجەيان بۆ
 پشكنين نارد بۆ يەكئ لە ولاتە پشكەوتوھەكانى خۆرئاوا.

دواى پشكنينىكى زۆر ورد، ئەمە ئەنجامى راپۆرتى پزىشكى
 بوو: (ئەم سېلە سىستىمى كارى تىكچوھو زىاد لەوەى بۆى
 دانراوھ كاردەكات و ئەو خړۆكە سورانەى كە مردون وەريان
 دەگرئ و شيان دەكاتەو بە پېكھاتە سەرەتاييەكانى خۆيان،

كە ئەمە ئىشى خۇيەتى و زۆر باشە - بەلام ئەم سېلە ئەۋەندە
چالاک كاردەكات كە: خړۆكە سورەكانى خوین كە تازه دروست
دەبن، ئەۋانیش بۆلای خۇى رادەكیشى و دەیانمرینى و شیيان
دەكاتەۋە!!! ئیتەر بەھۇى ئەم كارەى سېلەۋە كە ئىشى ئەۋ نیه و
بە زیادە چالاکى خۇى دەيكات - ناھیلل خړۆكە سورەكە سورى
ژیانى تەۋاۋ بكات و بمرى و بەمردویى بى بۆ سېل، سېلەكە
خۇى دەیمیرینى و شى دەكاتەۋە، ئەمەش دەبیتە ھۆكارى
ئەۋەى كە ھەمیشە ئەم كۆرە گەنجە خوینى كەم بى و توشى
كەم خوینى بوۋە!!). بەللى ھەرچى دەرمان و چارەسەر ھەبوو
كردیان، بەلام نەیان توانى ئەم سېلە بخەنەۋە دۆخى ئاسایی
خۇى و سەرەنجام دواى ماۋەيەك پىى مرد!!.

غەپرى - الله - سېحانە وتعالى. كى ھەيە بتوانى بۆ كەمتر
لەچاۋ تروكانى ئاگادارى سېلت بى و نەھیلل لەۋ كارەى بۆى
دیارى كراۋە زیاتر كار بكات؟! ھېچ كەس!

دەى كە ئاۋا بەھیزو بەگورپى، گەنجى، زیرەكى، بەتوانای،
لاشەت بەھیزە، ھى خۆتە یا ھى لوتف و كەرەمى خوايە؟ بى
گومان ھى خوايە، كەۋاتە: ئەم خۇپەسەندیەت لە چى؟!.

بەرەستى شەرمەۋ شەرمەزارىە مەرۇف ئاۋا بى دەسەلات بى
بەرەمبەر ھەر گۆرانكارىەكى ناۋ لاشەى خۇى كە دەبیتە ھۇى

په ککه وتنی و سهره نجام مردنی، که چی هه ربلی: من وام و من
وامکردو من نه بيم ژيان نابي و خه لکی هه مووی موحتاجی من!!
خوای گه وره به په حمی خوئی په ممان پی بکات و له
خوپه سهندی بمانپاریزی و خواناس بین و خوئاس بین..
ثامین.

وَصَلَّى اللّٰهَ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.
وَأَخِرُ دَعْوَانَا أَنْ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ..

سه رچاوه کان:

۱. قورئانی پیروژ. ته فیسیری ئاسان.
۲. نداءات الرسول لأصحابه، محمد عبدالعاطي بحيري. ج ۱، ص ۳۶۹-۳۷۹.
۳. خطب الشيخ عبدالحميد كشك. ج ۸، ص ۲۷.
۴. موسوعة الأسماء الله الحسنى. د. محمد راتب النابلسي. ج ۱، ص ۱۵۴، ۱۵۲، ۱۴۳.
۵. گوڤاری دوانگه. ژ: ۳۲-۳۳.

به‌شی دووهم

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ
وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

ئه‌نانی واته: زیادمره‌وی له خودپه‌رستیدا، چه‌زگردن به‌وه‌ی
خۆت ببیته‌ خاوه‌نی هه‌موو شتێک. مرۆفی خودپه‌سه‌ند ئه‌گه‌ر
که‌سیک بووه‌ هاوبه‌ش و هاوه‌لی له‌ ده‌سکه‌وته‌کانیدا، هه‌ست به‌
دوودلی و پراپی ده‌کات. خودپه‌سند به‌رژه‌وه‌ندی خۆی ده‌خاته
سه‌رو به‌رژه‌وه‌ندی هه‌موو خه‌لکیه‌وه. له‌ پێناوی به‌دییه‌ئێنان
و هی‌نانه‌دی ده‌سکه‌وته‌کانیدا گۆی به‌زمره‌رو زیان و هه‌ستی
که‌سانی دی نادات. به‌گورتی: هه‌موو شتێکی بۆ خۆی ده‌وێت.
جا بۆ ئه‌وه‌ی بزانی تۆ که‌سیکی ئه‌نانی و خۆپه‌رستی، ئه‌وا له
خۆت بپرسه و بزانه‌ ئایا:

کاتی‌ک که‌سانی ده‌وروبه‌رت دو‌جاری نا‌په‌حه‌تی و ناخۆشی
ده‌بن، گرنگی به‌ دلنه‌وا‌ییان ده‌ده‌یت یان نا؟!

ئایا کاتی‌ هه‌له‌ت کرد دا‌وای لێ‌بوردن ده‌که‌یت یان نا؟.

ئايا ھاۋپىكانت بە قسە كىردىن لەگەلتىدا دىلخۇش و شادمان دەبن يان نا؟.

ئايا زۆر جار قسە لەگەللى خودى خۇت دەكەيت؟ ئايا ھەۋل دەدەيت ھەموو رېگەيەك بەكار بەيىت بۇ ئەۋەى دەۋرۋبەرت بە بۇچۈنەكانت رازى بكەيت (ئەگەر وابىت ئەنانىت).
ئايا رېز لە ھەۋل و ماندوبونى كەسانى دى دەگريت؟
(ئەگەر دەيگريت ئەۋا ئەنانى نىت).

ئايا خۇت بەكەسىكى داناو خاۋەن ئەزموون دەزانىت؟
(ئەگەر وابىت ئەنانىت).

ئايا ھەز بەكارى خۇبەخشى دەكەيت؟ ئايا بە ھاۋكارى و يارمەتىدانى دەۋرۋبەرت خۇشچال دەيىت؟ ئەگەر ۋەلامەكەى بەللى يە، ئەۋا تۆ دورىت لە ئەنانىيەت..

ئايا كاتى دەۋرۋبەرت رەخنى بىياتنەرانەى دىلۋزانەت لى دەگرن ھەست بەنىگەرانى دەكەيت؟ ئايا لەۋ باۋەردايت كە ھەمىشە بۇچۈنى تۆ راست و درۋستە؟ ئەگەر ۋەلامەكەى بەللى يە، ئەۋا بزانە نىشانەى ئەنانىيەت تىدايە..

جا ئەگەر كەسىكى ئەنانىت، دەتوانىت بەخۇتدا بچىتەۋەۋ ھەۋلىدە ببىتە كەسىكى خۇشەۋىست لەلاى خەللى، دوربەكەۋەۋە لە خودپەسەندى، كاربەكە بۇ بەختەۋەرى دەۋرۋبەرت، متمانەت

بە تواناكانى خۆت هەبێت، دڵنیا بە ئەگەر بتهوێت دەتوانیت خۆت بگۆریت.

ئیمانداران: پێغه مبهرى خوشه و یستمان (ﷺ) هه می شه هاوه لانی ئامۆزگاری ده کرد له وهی که توشی ئەنانیهت ببن. ته نانهت ئاگاداری ده کردنه وه که خۆیان له وشه ی (أنا) ش بپاریزن.

بۆ نموونه: جارێکیان که سیك له ده رگای مالی پێغه مبهرى خوا ی دا، پێغه مبهرى خوا (ﷺ) فه رمووی: کێ یه؟ کابرا ووتی: منم (أنا)، پێغه مبهرى خوا (ﷺ) فه رمووی: ئەمه چی یه (أنا، أنا)، بۆ ناوی خۆت نائی ی. وهکو ئەوهی پێ ی ناخۆش بێت که ئەو که سه بلێ (أنا). چونکه (منم) وهکو ئەوه وایه که سیك زۆر خۆی به که سیکی ناودارو ناسراو بزانی، وه وایزانی هه موو کهس ئەو ده ناسی. بۆیه چاکتر وایه مرؤف ناوی خۆی بلێ و به مهش دوور ده بێت له ئەنانیهت و خۆپه رستی و خۆپه سه ندی..

به رپـزان: خوا ی په روه ردگار ـ سبحانه و تعالی ـ به به جێ هێنانی کرداری فێری ئەوه مان ده کات که دوربین له ئەنانیهت و خۆپه رستی. ده فه رمووی: هه رگیز برپارمه ده و مه ئێ حه تمه ن من واده کهم و واده پۆم و ئەو ئیشه ئەنجام ده دم. به لگو بلێ: ئەگەر خوا وویستی له سه ر بێ واده کهم. به م شیوه یه خۆت له ئەنانیهت

به‌رِیزان: ته‌ماشاگهن. تۆی مسوّلمان له‌ناو نوێژمه‌که‌تدا ده‌لّی
ی: ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ نالّی ی (ایاک اعبد وایاک
استعین) خووت حیا ناکه‌یته‌وه له‌کۆمه‌لی مسوّلمانان.. جاریکیان
ئه‌عرابییه‌ک که‌ تازه مسوّلمان ببوو هاتبوه‌ شاری مه‌دینه، روی
له‌ پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) کردو ووتی: (اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي وَمُحَمَّدًا وَلَا
تَرْحَمْنَا مَعَنَا أَحَدًا) رواه البخاری (۶۱۰).

خوايه گيان ته‌نھا ږه‌حم به‌من و محم‌هد بکه‌يت، وه ږه‌حم
به‌که‌سی تر مه‌که له‌گه‌ل ئيمه‌دا. هر ږه‌حم به‌م دوانه‌مان
بکه! به‌لئ ئه‌مه ئه‌نانيه‌ته که حه‌ز بکه‌ی خوا جگه‌ له‌تو
ږه‌حم به‌که‌سی تر نه‌کات. بويه پيغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) يه‌که‌سر
لئ ی هاته‌ دنگ و ئه‌م هه‌له‌يه‌ی بو‌راست کرده‌وه‌و فهرمووی:
(لَقَدْ حَجَرْتُ وَاسِعًا). به‌راستی ږه‌حمی فراوانی بئ سنوری خواي
که‌وره‌ت بجوک و به‌رته‌سک کرده‌وه‌! بلئ خوايه ږه‌حم به
ئيمه‌ش و به‌هه‌موو مسولمانان بکه‌ی.

ئەگەر ئەو خەلگە ھەمووى بچنە بەھەشت بەرھەمى خوا
 چى لە ئىمە كەم دەبىتەو دە چى لەبەشى ئىمە لە بەھەشتا
 دەدرى بەكەسانى تر؟! ئەگەر خەلگى ھەموو بچنە دۆزەخ
 ئىمە چى قازانچىك دەكەين؟!

بەللى ئەمىرۇ ئەنانىيەتى ئەو ئەعراپىيە لە زۆر كەس لە
 مسوولماناندا پەنگى داووتەو دە. تەماشە دەكەى ئەگەر بۇ خۇى
 توشى خىرو خۇشەك بوو، بە بى ئەوئى ھىچ لەخۇى كەم
 بىتتەو دە، ھەز ناكات ئەو خەلگەش توشى ئەو خىرو چاكەپە
 بىن، سودمەند بىن لەوئى ئەم لىي سودمەند بوو دە، ھەز
 دەكات كەس پىي نەزانى!!..

بەللى ئەمىرۇ فىكرەى ئەو ئەعراپىيە ئەنانىيە، خۇپەسەندە
 دەكرى بەكردار، كارى بۇ دەكرى، بەرنامەى بۇ دادەپىژرى.
 جاران خەلگى تەنھا مسوولمان بوون بەس بوو بۇ ئەوئى
 بىيان بەستىتتەو بەپەكەو دە، كەچى دوژمنانى ئىسلام ھاتن
 ئەھلى ئىسلاميان دابەشكرد بۇ سەر بىرى نەتەو پەرسىتى (كە
 نەتەو پەرسىتى جىاوازە لە سۆزى نەتەواپەتى).

ئەوئەتا تورك دەللى: ھەر مەن ھەم. ئەتاتورك نوپۇز بانگىشى
 كەردبوو بە توركى، دەيگوت: جگە لە زمانى توركى ھىچى تر
 ھىچ نىە!.

عەرەب دەللى: غەيرى عەرەب ھەر بۇ خىزمەتكارى باشە،
ئىمە سەيىدو گەرەى خەلگىن!.

فارس لەولاولە دان بەگەسدا ناھىنى.

كوردىش بۇ بەرپەرچ دانەوھىيان دەللى: جگە لە كورد
نابى ھىچ نەتەوھى تر ھەبى. (كورد تا ئىستا نەچۆتە قاللى
نەتەوھەپرستىەو، تەنھا سۆزى بۇ نەتەوھى خۆى ھەيەو دەللى
با منىش ھەبم، ھەرۈەكو ئەو گەل و نەتەوانەى ترىش ھەن).
ئەمجا دواى ئەو ھەلگى مسوئەمانىيان دابەشكرد بەسەر
شىعەو سونەدا، پاشان دابەشكردن لەسەر ئاستى ناوچەگەرى و
تايەفەگەرى! بۆنمۇنە:

ئىمەى مىللەتى كورد ماوھىەكى زۆر وابەستە بوين بەيەكەوھ
لەسەر بنەماى ئەوھى كە كوردىن و مسوئەمانىن، ھاوزمان و
ھاوئەنەن. دواى ئەو ھەلگى گۆرا بۇ كوردەيەتى دابەشكردن
لەسەر بنەماى ئەملاولا، بادىنى و سۆرانى. ئەوھى وردتر
بۆو، ئىستا گەيشتۆتە ئەوھى ھەرگوندەو خۆى دەرەخاو
خۆى رادەنوئىنى و خۆى زال دەكات بەسەر گوندەكانى تردا.
ئەمپۇر پۇزى گوندى فلانە، خەلگىنە وەرن بۇ سەپران
بۇ ئەوئى.. گوندەكەى تر لەرقى ئەو خەلگى زياتر لە پۇزى
گوندەكەى خۆيدا كۆدەكاتەوھ.

له‌وه‌ش وردتر بۆوه. ئیستا له‌سه‌ر ئاستی عه‌شره‌ت و به‌ره‌باب و تیره‌گه‌ری، فیه‌ستی‌قائلی فلان عه‌شره‌ت و تیره‌هه‌یه‌و سه‌نته‌ری رۆشنه‌بیری هه‌یه‌و خۆی راده‌نوینی و هه‌یزو ده‌سه‌لاتی خۆی دهرده‌خات. که به‌رپاستی ئه‌مه‌ سه‌ره‌تایه‌کی خراپه‌ بۆ لێک ترازانی کوردو هۆیه‌که‌شی هه‌موی هه‌ر ئه‌نانه‌ت و خۆپه‌سه‌ندی یه‌.

به‌لێ ئیمانداران: پێغه‌مبه‌ری سه‌روه‌رمان (ﷺ) هه‌میشه‌ دوور بووه‌ له‌ هه‌ر نیشه‌انه‌یه‌کی خۆپه‌سه‌ندی و ئه‌نانه‌ت و خۆجیاکردنه‌وه‌ له‌ هاوه‌لانی و سه‌رحه‌م خه‌لکی.

سه‌حابه‌کان ده‌فه‌رموون: پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) نه‌له‌ جل و به‌رگیدا، نه‌له‌ می‌زه‌رو کولاویدا، نه‌ له‌ پیاو نه‌علیدا، نه‌له‌ شوین و دانیه‌شتنی له‌ مه‌جلیسه‌دا، نه‌له‌ هه‌زو ریش و سه‌مێلدا، هه‌یج جوژه‌ جیاوازیه‌کی له‌گه‌ڵ هاوه‌لانی‌دا دروست نه‌کردبوو بۆ خۆی. بۆیه‌ کاتێ که‌ سه‌یکی غه‌ریب له‌ دهرمه‌وی مه‌دینه‌ ده‌هاته‌ شاری مه‌دینه‌و تا ئه‌وه‌کاته‌ پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) نه‌بینیوو، که‌ده‌هاته‌ مه‌جلیسی پێغه‌مبه‌ره‌وه‌ (ﷺ) سه‌پری خه‌لکه‌که‌ی ده‌کرد، بۆی دهرنه‌ده‌که‌وت کامه‌ پێغه‌مبه‌ری خوایه‌، چونکه‌ وه‌کو پاشاکان کورسی تایبه‌تی نه‌بوو له‌ سه‌رووی مه‌جلیسه‌وه‌. به‌لکو شوینی تایبه‌تی‌شی نه‌بوو بۆ لێ دانیه‌شتن، که‌ده‌هاته‌

کۆری دانیشتنی هاوەلانی، کوئی چۆل بوايه دەچوو لهوئ
 دادەنیشت. وەله جل و بەرگیدا هیچ نیشانەیهکی جیاوازی
 پێوه نەبوو، بۆیه کەسە غەریبەکە دەپرسی: ئەری کامتان
 محمد پیغەمبەری خوايه (ﷺ)؟!

بەم شیوەیه، بەم سادە ژيانەو خۆ جيانەکردنەوه له خەلکی،
 مەرۆف له ئەنانیەت دەپاریزری. چونکە سروشتی مەرۆف وایه
 (إلا ما رحم ربي) کە تەماشای کرد ئەوهی ئەم هەیهتی خەلێ
 تر نیهتی، ئەو جل و بەرگە ی لەبەر ئەمدایه، بە هەموو کەس
 ناکردی، ئەو خانووی ئەم هەیهتی لەناو گەرەکه کەدا بە پەنجە
 ئامازە ی بۆ دەکری بۆ گرانبه هایی و پازاو هی و جوانکاری. ئەو
 ئوتۆمبیلە ی کە لەژیریایه تی لەهەرە گرانبه هاکانه و سفره.

کاتی ئاوا خۆی دەبینی، له ناخیا ئەنانیەت و خۆپه سەندی
 دروست دەبی و وادەزانێ ئەم هاوشانی خەلکی نیه و دیاره
 لەوان گەورەتره بۆیه وایه!!

بۆیه واباشه مەرۆف ئەگەر خوای گەوره ئەمانه ی پێ بەخشی
 هەمیشه یادو زیکری خوا بکات. ئەو ویردانە بخوینێ کە
 پیغەمبەری خوا (ﷺ) بۆ ناو چونه ماله ووه ناو ئوتۆمبیل و
 جل و بەرگ لەبەرکردن نان خواردن و خەوتن و هەلسان بۆی
 دیاری کردوین. کە مەرۆف وا لێدەکەن هەمیشه خوای گەوره ی

له‌یاد بڼ و ئه‌م شتانه‌ی که هه‌یه‌تی به‌خه‌لاتی په‌روم‌ردگاریان
بزانی، نه‌ک ئازایه‌تی و شه‌هامه‌تی خوځی!..

به‌ئځ ئیمانداران: هه‌ر که‌س ئه‌نانیه‌ت به‌کار به‌ئځ و هه‌ر
بلځ: من، من. ئه‌وا به‌ده‌ردی (نه‌م‌رود) ده‌چی. نه‌م‌رودی پاشای
سته‌م‌کار ده‌یگوت: ﴿قَالَ اَنَا اُحْيِءُ وَاُمِيتُ﴾ البقرة: ۲۵۸.

من خه‌لکی دم‌زیه‌نم و ژیان به‌خه‌لکی ده‌به‌خشم و ئه‌وه‌ی
بمه‌وځ بژی نایگرم و نایکوژم، ئه‌وه‌ش بمه‌وځ ده‌یم‌رینم و له
سیداره‌ی ده‌ده‌م و که‌س ناتوانی پرزگاری بکات.

ده‌فه‌رمون با بجینه خزمه‌ت قورئان و ته‌واوی به‌سه‌ره‌اته‌که
بخوځینینه‌وه. خوا‌ی گه‌وره ده‌فه‌رموځ: ﴿اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِي حَاجَّ
اِِبْرٰهٖمَ فِی رَبِّهٖ اَنْ اٰتٰهُ اللّٰهُ الْمُلْکَ اِذْ قَالَ اِِبْرٰهٖمُ رَبِّی الَّذِی
یُحْیِی وَاُمِيتُ قَالَ اَنَا اُحْیِی وَاُمِيتُ قَالَ اِِبْرٰهٖمُ فَاِنَّ اللّٰهَ یَآئِی
بِالسَّمْسِ مِنْ الْمَشْرِقِ فَاَتِ بِهَا مِنْ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِی کَفَرَ وَاللّٰهُ لَا
یَهْدِی الْقَوْمَ الظَّالِمِیْنَ﴾ البقرة: ۲۵۸.

واته: ئایا نه‌تبسته‌وو ده‌تروانیومه‌ته ئه‌و که‌سه‌ی ده‌مه‌قاله‌ی
ده‌کرد له‌گه‌ل ئیبراهیمدا له‌باره‌ی په‌روم‌ردگاریه‌وه له‌به‌ر
ئه‌وه‌ی خوا پادشایه‌تی پڼ به‌خشیوو، (له‌جیاتى باوه‌ر هڼان
و سوپاسگوزاری که‌چی ده‌مه‌ده‌می ده‌کرد له‌گه‌ل ئیبراهیمدا).
ئه‌م لوتبه‌رزیه‌شى کاتیک بوو به‌هه‌واو فیزه‌وه پرسىویه‌تی

له ئیبراهیم که په روږدگاری تو کي یه؟ نه ویش له وه لاما ووتی: په روږدگاری من نه و زاته یه که ژیان د به خشیت و مردنیشی به دهسته. نه مړود له وه لاما ووتی: جامنیش ژیان د به خشم و مردنیشم به دهسته، نه مچا فرمانیدا هندیك له نه یارانی بکوژن - گوايه نه وه دهیانمرینیت - هندیكیشی نه کوشت - گوايه نه وه ژیانی پل به خشین!! - نه وسا ئیبراهیم ووتی: به راستی خوا خوړ له روژه لات ه وه دهینیت، جا نه گهر تو ده توانیت له روژنا و او ده بیهینه. ئینجا نه و بیا و پره رهنگی په ری و دمکوت کړا و وه لامی نه ما. بیگومان خوا هیدا یه تی گه لی زالم و سته مکار نادات..

چهند سهرنجیک له سهر نه م ئایه ته و گفتوگوئی نیوان سیدنا ئیبراهیم و نه مړودی نه نانی، خو په سهندی، سته مکار:

١. خواي گه وره ده فرمووی (أَلَمْ تَرَ) له روی قه واعیدی زمانی عه ره به وه (أَلَمْ تَرَ) پیک هاتو وه له سی شت، نه وانیش (ا) هه مزه ی ئیستیفهام. له گه ل حه رفی نه فی (لم)، هه روها فیعلی مه نفی (تر). جا نه وه ی شاره زای زمانی عه ره به یی د زمانی که (ا) لی رده دا بؤ ئینکاری کردنه (والإنکارُ نفی بتقریع). هه روکو که سیک به کورکه ی بلئ: اُتضرب (أباك؟). نه وه تو له باوکت داوه؟! لی رده هه مزه ی ئیستیفهام بؤ پرسیار کردن نیه تا

بزانی ئه و کوره له باوکی داوه یان نا، به لکو بۆ ئینکاری و ئیدانهی ئه و کرداره نارمه وایهیه.

جا لیره دا هه مزه چۆته سه ر فیعلی مه نفی، که واته بۆته (نفي النفي) نه فی نه فیش بۆ ئیسه پاته..

ئالیره دا هه رمووده ی خوای گه و ره (أَلَمْ تَرَ) به مانای (انت رأیت) تۆ ئه ی محمد، ئه ی ئیماندار بینیت.. جا لیره دا ئه گه ر یه کێ پرسیار بکات، باشه بۆچی خوای پهروه ردگار راسته وخۆ نه یفه رموو (أرایت؟). بۆ وه لامی ئه و پرسیاره دهوتری: خوای گه و ره و کار به جی ئه م مانایه ی به شیوازی (نفي النفي) هینا، بۆ ئه وه ی مانا و مه به سه ته که چاکتر له دهرونی گوینگر دا جی بگری، چونکه هینانی بابه تیک به شیوازی (اثبات) به ته نه ا شیوازی ته لقین و پێنمای کردن ده به خشی، جا که خوای پهروه ردگار ده فه رمویت (أَلَمْ تَرَ) باشه خۆ پێغه مبه ری خوا (ﷺ) نه مرودی نه بینوه، که واته (أَلَمْ تَرَ) به مانای (انت رأیت) دیت..

لیره شدا یه کێ ده پرسى: ئه ی بۆچی پهروه ردگار راسته وخۆ نه یفه رموو (ألم تعلم)، وه لامی ئه و قسه یه ش ئه وه یه: خوای گه و ره هه وائیکی پێداوین و پێراگه یاندوین، ئیمه ش وه کو ئیمانداران له سه رمان پێویسته که ئه وه ند ه یه قینمان به راستی

ئەو ھەوالە ھەبى، ھەروەكو بەچاوى خۆمان بينىبىتمان وابى.
بۆچى؟!

چونكە ئەگەر چاوى يەككە لە ھەستەكانەو دەكرى فێلى لى
بكرى، بەلام پەروەردگار ھەرگىز فێلى لى ناكرى، وەھەرگىز
ناخەلەتەندرى. دەى كەواتە لێردا (أَلَمْ تَرَ) بەماناى: (أَلَمْ
تَعْلَمْ عِلْمَ الْيَقِينِ بِأَنَّ هُنَاكَ رَجُلًا قَدْ حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ؟).

٢. بەكارھێنانى ھەرفى (إلى) لە نایەتەكەدا بۆ سەرنج
پاكێشانمانە كە پەروەرداوىكى سەرسوڕھێنەر و سەرنج پاكێش
پەیداو.

٣. لە نایەتەكەدا سەرنج بەدەن (إبراهيم) مەنصوبە (حَاجَّ
إِبْرَاهِيمَ). كە ئەمەش ئەو ھەمان بۆ ئاشكرا دەكات كە نەمرود
دەست پێشكەر بوو، كە دیارە نەمرود بە سیدنا ئیبراھیمی
ووتوو (مَنْ رَبُّكَ؟) كێیە پەروەردگارى تۆ؟! ئەمجا ئیبراھیمیش
وەلامى داوێتەو.

٤. خۆى گەورە خستىە سەر زمانى سیدنا ئیبراھیم، كە لە
وەلامى نەمروددا ھەرموى: (رَبِّى الَّذِى يُحْيِى وَيُمِيتُ). باشە
بۆچى ئیبراھیم ئەم حوجەو بەلگەى نیشاندا؟ چونكە ھیچ
كەس زات و جورئەتى ئەو ناكات كە بلێ من توانای ژيان
بەخشین و مردنى خەلكیم ھەيە. بەلام نەمرود ھێندە لەخۆ

پازى بوو، كە خۇي بە خوا دادەنا. بۆيە وتى: (أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ).
 وشەي (أنا)ى بەكار ھېنا وەكو ئەنانىيەت و خۇپەسەندى و
 لەخۇ پازى بوون و بەدەسەلاتى خۇ نازىن. سىدنا ئىبراھىم
 ووتى: چۇن؟ ووتى: من لە گرتوخانەكەمدا زىندانىم ھەن،
 فەرمان دەكەم ھەندىكىيان بكوژن و ھەندىكىيان ئازاد بكەن. جا
 ئەوھى من نەمكوشت و ئازادم كرد وەكو ئەوھى وايە كە ژيانم
 بى بەخشى بى!! ئەوھش كە فەرمانمدا بىكوژن، ئەوھى وەكو
 ئەوھى وايە من مراندبىتىم!!

بەلام سەرنج بەدن. سىدنا ئىبراھىم نەھات لە وەلامى ئەم
 قسەو بەلگە پوچ و بەتال و بى بنەمايەدا بىفەرموى: ئەي
 نەمرود وەرە باجائى من و تۆ قسە لەسەر ئەوھى بكەين كە ژيان
 و مراندنى راستەقىنە چۆنە! ئەي نەمرود تۆ دەتەوئى مردن
 و كوشتن بكەي بەيەك شت، لە كاتىكا ئەو كەسەي كە دەمرئ
 ھىچ لىدان و ھەلواسىن و سەرپەراندن و ئەشكەنجەو نەخۇشى
 و پىرى بەرناكەوئى و توش نەبووھ. لە ئەپەرى گەنجىيەتى و
 لەش ساغى و ئىسراحت و خوشخۇرى و سەرجىگاي نەرم و
 ژىنگەي پاكدا بەلادا دئ و ھىچ دىكتۇرو دەرمانى ناتوانئ لە
 مردن رزگارى بكات. ئەمە مردنە، بەلام تۆ كوشتن بە مراندن
 دادەنئى!!

هه‌روه‌ها ژيان به‌خشین ئه‌ومیه شتێ ڤو‌حی له‌به‌رنیه ڤو‌حی
به‌به‌ردا بکړی. نه‌ک خۆی ڤو‌حی له‌به‌ره‌و ده‌ژی تۆ به‌وه‌ی له
زیندان ئازادی ده‌که‌ی وابزانی ژیانته‌ پێ به‌خشیوه‌! ئه‌مه‌ ژيان
ڤزگارکردنه نه‌ک ژيانندن.

به‌ئێ سیدنا ئیبراهیم ئه‌مانه‌ی له‌گه‌ڵ نه‌مروود نه‌گوت و
ئهم جه‌ده‌ل و مناقه‌شه‌ی له‌گه‌ڵ نه‌کرد، به‌ئکو یه‌کسه‌ر چوو بو‌
به‌لگه‌یه‌کی ترو فهرموی ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالسَّمَسِ مِنَ الْمَشْرِقِ
فَأَتِي بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ﴾.

واته‌: ئه‌وه له‌به‌رچاوی هه‌مومانه که خوای من خۆر
له‌پو‌ژه‌لاته‌وه ده‌هێنێت. جا ئه‌گه‌ر تۆش خوای ومه‌ره خۆر له
خۆرئاواوه هه‌له‌به‌ینه‌و با ئه‌و خه‌لکه ببینن! ئالێرده‌ا ﴿فَبُهِتَ
الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾. ئه‌مجا ئه‌و بێباومه‌ره
ڤه‌نگی په‌ری و ده‌مکوت کراو وه‌لامی نه‌ما..

(له زمانێ عه‌ره‌بیدا: الْبُهْتُ يَأْخُذُ ثَلَاثَ صُورٍ: الدُّهْشَةُ أَوَّلًا،
ثُمَّ الْحَيْرَةُ ثَانِيًا، ثُمَّ الْهَزِيمَةُ ثَالِثًا). به‌ئێ ئه‌مه‌ باسی نه‌مروودی
ئهنانی و سته‌مکار بوو.

نه‌مروود کێیه‌؟ پاشایه‌کی دیکتاتۆرو مله‌پو‌و خۆبه‌زلزان و
لوتبه‌رز بوو، خۆی پێ خودا بوو، گۆشکی به‌رزی دروست کرد به‌ره‌و
ئاسمان ده‌پروانی و ده‌یگوت: ده‌چم خوا له ئاسمان ده‌کوژم!!

مىژوونوسان دەللىن: چوار پاشا توانىويانە ھەموو دونيا
 بخەنە ژىر دەسەلاتى خۇيانەو ھەر لە رۆژھەلاتەو ە تا رۆژئاوا
 دەستيان رۆيشتوو، ئەو پاشايانەش ئەم چوارەن:
 دوو پاشاي خواپەرست و دادپەرور: سولەيمانى كورى داود،
 كە خۇي و باوكيشى پىغەمبەر بوون، لەگەل (ذوالقرنين) كە
 پاشايەكى خواناسى دادپەرورى رزگار كەر بوو. دوو پاشا
 خوانەناسەكەش، زالم و ستەمكارو داگىركارو خراپەكارەكەش:
 نەمرودو بەختونەصر بوون.

بەللى نەمرود ماوھى (۴۰۰) سال حوكمى كرد. بەلام خواي
 گەورە بەجى لەناوى برد؟! بە مىشولەيەك!! بەللى بەتەنها
 مىشولەيەك! كە خواي گەورە يەكلى لەسەربازە ھەرە بچكۆلەكانى
 خۇي بۆ نارد كە مىشولەيەك بوو، چوو ە مەلاشويەو ە گازى
 ليگرت. ئەو نەمرودەي كە دەيگوت: (أَنَا أَحْيَى وَأُمِيتُ) كە خۇي
 بە خوا دەزانى، خۇي بۆ نازارى گەستنى مىشولەيەك نەگرت.
 لەتاو نازار ھاواري دەگرد، بەنەعل و زنجيرى ئاسن بەسەرى
 خۇي دەكيشا، ئەمجا كى زياتر دلسۆزى نەمرود بوايە دەهات
 بەھەردوو دەستى چەپۆككى دەدا بەسەرى نەمروددا بۆ
 ئەوھى تۆزى نازارى بشكى!!.

بەللى ئەم ئەنانىە، خۇپەسەندە، خۆ بەخوازانە، بەنەغل

له سه‌ری ده‌را!! به‌ئینی په‌رومردگاره که فه‌رمویه‌تی: ﴿إِنَّ
الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ﴾ المجادلة، ٢٠

واته: به‌راستی ئه‌وانه‌ی دژایه‌تی خواو پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی
ده‌که‌ن، ئا ئه‌وانه له‌نزمترینی خه‌لکین له دنیاو قیامه‌تدا...

به‌ئێ ئیمانداران: خوا‌ی گه‌وره ئه‌و سه‌تمکاره‌ی به‌یه‌ک
میشوله له‌ناوبرد، جا میشوله به‌که‌م مه‌زانن. خوا‌ی گه‌وره
له سوپه‌تی - البقره - دا ئایه‌تی (٢٦) دا، هه‌ر له‌و سوپه‌ته‌دا
که باسی نه‌مرودی تیدا کرد باسی میشوله‌شی تیدا ده‌کات
و ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً
فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ
بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ﴾
البقره، ٢٦.

واته: به‌راستی خوا باکی نیه و نه‌نگ نیه به‌لایه‌وه هه‌ر
نمونه‌یه‌ک به‌ئینیه‌وه به میشوله‌یه‌ک، له‌ویش بجوگه‌تربیت یان
گه‌وره‌تر، جا ئه‌وانه‌ی ئیمان و باومرپان هی‌ناوه، ئه‌وه چاک
ده‌زانن ئه‌م نمونه‌یه راسه‌وه له‌لایه‌ن په‌رومردگاریانه‌وه‌یه،
ئه‌وانه‌ش کافرن و بێ باومرپن ده‌لێن: خوا مه‌به‌ستی چی بوو
له‌م نمونه‌یه‌دا؟ خوا‌ی گه‌وره‌ش ده‌فه‌رمویت: زۆریکی پێ گومرا

دهکات و زۆریکی تریشی پێ هیدایهت و پێنمویی دهکات، به‌لام دیاره جگه له‌لارو ویرو یاخی و تاوانباران که‌سی تر گومرا ناکات.

به‌لێ ئیمانداران: ئەو کاته‌ی که ئەم ئایه‌ته قورئانیه هاته‌خواره‌وه. کافره‌کان گالته‌یان به‌باس کردنی می‌شوله ده‌هات. ده‌یانگوت: می‌شوله خۆی چی‌ه تا خوا باسی بکات؟! به‌لام ئەم‌پۆ که زانست پێش که‌وتوو ئەمجا ده‌زانری که خوای که‌وره به‌ بێ حیکمه‌ت له‌ ناو هه‌موو ئەو زینده‌موره‌نه‌دا باسی می‌شوله‌و ته‌پۆی نه‌کردوو. فه‌رموون ئێوه‌و چه‌ند زانیاریه‌ك له‌سه‌ر می‌شوله:

١. می‌شوله ئامی‌ری را‌داری هه‌یه. به‌ هۆی ئەم را‌داره‌وه ئا‌راسته‌ی که‌سی خه‌وتوو له‌تاریکی شه‌ودا له‌ ناو جی‌گادا ده‌بینی و یه‌که‌سه‌ر به‌ره‌و لای ده‌پوات و ده‌زانێ له‌کویدا که‌سی‌ك خه‌وتوو. وه‌ هی‌چ کات ئەم را‌داره‌ی می‌شوله هه‌له‌ ناکات.

٢. می‌شوله (١٠٠) چاوی هه‌یه‌و چاوه‌کانی به‌سه‌ریه‌وه‌ن.

٣. می‌شوله که‌ده‌گاته‌ سه‌ر ئەو مرو‌فقه‌ خه‌وتوو، شوینی خوین مژینه‌که‌ دیاری ده‌کات، پاشان به‌و (٤٨) ددانه‌ی که له‌ده‌میایه‌تی پێسته‌که‌ کون ده‌کات. ئەمجا ده‌رزیه‌که‌ که‌له به‌رگدایه‌ ده‌ری ده‌کات و خوینی که‌سه‌که‌ ده‌مژی!!.

۴. ھەرۈەكو ئاشكراۋ لەبەرچاۋە كە ھەركات مەرۇف خوین
لەشوینىكى جەستەى ھات بەزوترىن كات خوینەكە لەو
جیگا برىندارىدەدا -بەتایبەت ئەگەر برىنىكى بچكۆلە بىت-
دەمەيەت، ئەمەش بەھۆكارى ئەو ئەنزیمانەى كەلەناۋ لاشەى
مرۇفدا ھەن، دەى كەواتە: بونى ئەو ئەنزیمانە كە دەبنە ھۆى
مەينى خوین لە شوینى برىنداردا كارى مېشولە پەك دەخات.
چونكە ئەو كۈنە بچكۆلەى كە مېشولە لە پېستى مرۇفى
دەكات، ھەر لەيەك چركەدا خوینى لېھاتوى دەمەيەت، كەواتە
مېشولە فرىا نەكەوت ھىچ خوینى بمزى. بەلام بەدلىيايىەو
ئەم كېشەيە توشى مېشولە نابىت!! بۇجى؟.

چونكە مېشولە لەناۋ ئەو لاشە لاۋازە بچكۆلەى خۇيدا
ماددەيەك دروست دەكات و كاتى پېستى مرۇفك كۈن دەكات
خېرا ئەو ماددەيەى تى دەكات، كە ئىشى ئەو ماددەيەى مېشولە
دەرى دەدات ئەو دەيە ناھىلى خوین بمەيەت!! بەلى ئەمجا مېشولە
بە ئارمىزوى خۇى خوین دەمزى. چونكە خوینەكە نامەيەتەو.
ھەموشمان ئەو دەمان بىنيو كە كاتى مېشولەيەك جىگايەكى
مرۇف دەگەزى ئەو شوینە -زۆربەى كات- دەئاسى و دەخورى،
ئەمەش بەھۆى ئەو ماددەيەومىە كە مېشولە دەيكاتە ئەو
جىگايەو بۇ ئەو دەى خوین نەمەيەت!!.

٥. ئایا بپروا دهکەى که لەناو جەستەى مێشولەدا تاقیگەى پشکنینی خوین هەیه، بۆیە کاتێک دوو کەس لە ژورێکدا خەوتوون مێشولەگە خوینی هەردوکیان دەمژێ، بەلام که لەتاقیگەى ناو لەشیدا شى دەکاتەوه، زۆر تام و چێژ لە خوینی یەکیان وەردهگرێ و چەندین جار دەچیتەوه سەرى، بەلام حەز بەخوینی ئەویتریان ناکات و وازی لێدینیت، دەبینى بەیانى یەکێ لەو دوو کەسە دەلێت مێشولە نەیهێشت بخەوم، که چى ئەویتریان دەلێت دەى من یەك دوو جار نەبێت هەستم بەمێشولە نەکردوه، ئەمەش هۆکارى ئەوهیه که ئەو مێشولەیه حەزى بەخوینی ئەویان نەکردوه.

٦. ئایا بپروا دهکەى که مێشولە ئامیڤى بەنج کردنى هەیه. چونکه ئەگەر ئەو ئامیڤى بەنج کردنى نەبوايه، هەرکه بەسەر جەستەى مڕۆڤه وه نیشته وه یەکسەر لێدەداو دەیکوشت، بەلام مێشولە بەهۆى ئەو جیهازى بەنج کردنه وه پێش ئەوهى خەرتومەگەى بخاتە ناو بپێستى مڕۆڤه که وه دەست بکات بە خوین مژین، ماددهى سڤرکەر - بەنج - بەسەر ئەو شوینەدا دەکات و سڤرى دەکات و پاشان بە ئارمەزوى خۆى پێسته که کون دەکات و دەست دەکات بە خوین مژین، ئەو رۆبێشتوو ه ئەمجا بەنجەگە خاوە دەبێتە وه مڕۆڤه که هەست دەکات که مێشولە خوینی مژی وه شوینەگەى دەخورینیت!!..

۷. زۆربەى خەلگى وادەزانن كە مېشولە بە خويىن دەزى،
بەلام ئەم بۆچونە ھەلەيە، چونكە تەنھا مې يەى مېشولە
خويىن دەمزى، ئەويش بۆ ئەوھى ھىلكەكانى ناو سكى پىر بكات
لە پىرۇتىن تا گەورە بىن و پى بگەن، كە لە خويىنى مەرفەوھە
ومەرى دەگرى.

بۆيە قورئان دەفەرموئىت (بعوضه) مېشولەى مې!! (ئايا
ئەگەر قورئان كەلامى خوا نەبىت، پېغەمبەر (ﷺ) چۆن زانى
مېشولەى مې مەرفۇ دەگەزى و خويىنى لى دەمزى!! بەلى
بەگستى خۇراكى مېشولە بىرىتيە لە شىلەى گولان.

۸. مېشولە وىزەويىزى دى، ئەو دەنگى بالەكانىيەتى، كە لە يەك
چىركەدا (٦٠٠) جار بالى رادەوھىيىنى و ئەو دەنگى لى دى..
۹. مېشولە (مى) دلى ھەيە!!! دلىكى ناوھندى، وەھەر بالەش
دلى خوى تىدايە!! سبحان الله بالى مېشولە، لەتەنكىدا نمونەى
پىدەھىنرىتەوھە وە كە دەوترىت: ئەوھندە تەنكە دەلىلى بالى
مېشولەيە. كەچى لەناو ئەو بالەدا دل ھەيە!!!

۱۰. لە ناو قاجى مېشولەدا، نىنۆك و چىرئوك ھەيە. كە
تواناى خۇراگرتنى بەسەر ھەموو شتىكەوھە ھەيە. ئەوھتا
مېشولە خوى بەسەر شوھەوھە دەگرى!! جا مېشولە لە ھەموو
كاتى ئەم نىنۆك و چىرئوكەكانى بەكار ناھىيىنى، بەلكو سەيىرى

ئەو شوپنە دەكات كە دەيەوئ لىي بىشىتەو، جا ئەگەر ئەو شوپنە شوپنىكى زىر بوو، يان سەر خورى و شتى وا بوو، ئەوا ئەو نىنۇكانەي دەرناكات بۇ ئەوئ لەشت نەگىرى. بەلام ئەگەر لەسەر شوشەو شتى لوس نىشتەو، ئەوا دەريان دەكات و بەكاريان دەيىن!!

لە سودەكانى مېشولە: زۆربەي گولەكان بەھۆي مېشولەو دەپىتىن، چونكە لەسەر ئەمىيان دەنىشىتەوئ تۆوى ئەويان دەباتە سەر ئەويان!..

لە زىانەكانى مېشولەش: نەخۆشى ترسناك دەگوازيتهو، وەكو مەلاريا كە بەھۆي مېشولەي (ئەنفلوس) ەو دەگويزىتەو، كە زاناي بەناوبانگ (رئونالد پووس) لە سالى (۱۹۰۲ز) دۆزيەو.. وە ھەروەھا (داء الفيل) يش دەگوازيتهو. ئەمەش - والله اعلم- ھەر بۇ خزمەتى مرؤفە، تاوەكو بەھۆي توش بونيان بەو نەخۆشيانە بزائن ئەم دەرە ھەيەو خيرا ئەو ناوچەيە پاك بکەنەو لە زۇنگاوو پىسى و نەخۆشەيەكە، چونكە ئەگەر لەترسى خۇپاراستن لەو نەخۆشيانە نەبوايە، ئەوا ژینگە بۇنى دەکرد. وە ئەو نەخۆشيانەي كە مېشولە بلأويان دەكاتەو زۆر سامناكن. بۇن مونه (الحمى الصفراء) لە سالى (۱۹۶۰ز-۱۹۶۲ز) تەنھا لە ماوئ دوو سالدا لە (اثيروبيا) (۳۰) سى ھەزار كەسى كوشت!!

وه میښوله ش یه کي له سهر بازه کانی خوی پهر و مردگار مو
خوی گه وره کردویه تی به مایه ی له ناو بردنی مله وړی کی وه ک
نه مړود..

سهرچاوه کان:

۱. قورنانی پیروژ - تهفسیری ناسان.
۲. گوډاری بریار، ژ: ۴۷، ل ۳۴.
۳. قصص الانبياء، محمد متولي الشعراوي. ص ۸۷.
۴. تهفسیری پوهان، ملا محمودی گه لاله یی. بهرگی ۲، جزمی ۲، ل ۲۷.
۵. ژياننامه ی پیغمه مبه ران، ابن کثیر، و مرگپړانی: کاروان محمد. ل ۱۱۱.
۶. موسوعة الإعجاز العلمي في القرآن والسنة، يوسف الحاج احمد. ص ۵۱۰.
۷. موسوعة الإعجاز القرآني، د. نادية طيارة. ص ۲۷۷.
۸. آيات الله في الآفاق، د. محمد راتب النابلسي. ص ۴۰۹.
۹. الإعجاز العلمي في القرآن والسنة. م. نايف منير فارس. ص ۲۵۹.
۱۰. الموسوعة الذهبية في إعجاز القرآن الكريم، د. أحمد متولي. ص ۳۷۵.

بەشى سىيەم

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ
وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

ئىمانداران: لە دوو ووتارى رابردودا باسى ئەوەمان کرد که
ئەنانىەت و خودپەرستى چەند خراپە، چۆن مایەى بەھىلاک
چونى ئەو کەسە ئەنانىەیە، بەلام رەنگە یەكی بپرسى: باشە
ئەى مروڤى ئىماندار لەو ھەموو رۆژگارەى تەمەنىدا، لەو
ھەموو کارە خىرانەى کە ئەنجامى دەدات و لەسەرىشى پىویستە
و ەکو خۆى چاکە کارە، بىتە رى نیشان دەرو پىشەنگى خەلکىش
بۆ ئەنجامدانى کارى چاکە، دەى بەم ھۆیەو پىویستە ھەندى
جارو لە ھەندى حالەتدا، مروڤى ئىماندار باسى خۆشى بکات
و (انا) من بەکار بەینىت، ئایا ئەمەش دروست نى یە؟.

لە وەلامدا دەلێین: مروڤى مسولمان کە وشەى (انا) من ی
بەکار ھینا، ھىچ کات مەبەستى خۆپەسەندى و ئەنانىەت و
خۆبەزلزانىن و خەلک بە ھىچ زانین نى، بەلکو مەبەستى

پاستی دهر برپینیکه‌و وه‌کو سوپاس کردنی خوا وایه که هیدایه‌تی
داوه بو ئه‌وه‌ی ئه‌و کاره جوانه ئه‌نجام بدات.

مسوئمان کاتیک ده‌لێت: من ئه‌و کاره‌م کرد، مه‌به‌ستی ئه‌وه‌یه
که له‌فه‌زلی خوا به‌زیاد بێ، من له‌ فلان لایه‌نی چاکه‌دا بووم،
له‌ کاروانی چاکه‌کاراندا سه‌ره‌گوریسیکم گرتووه‌، ئازاریکم
له‌پڕی کاروانی صالحاندا لابردووه‌، له‌ مه‌ئوو خه‌رمانی پڕ
به‌ره‌که‌تی خواناساندا شتیکم زیادکردووه‌.

بو‌ نمونه‌: نوح پیغه‌مبه‌ر (علیه‌السلام) له‌ بواری بانگه‌وازو
که‌یانندی په‌یامی خوادا ده‌فه‌رموێت: ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي
لَيْلًا وَنَهَارًا﴾ نوح: ۵.

له‌ لیزانی و شاره‌زایی له‌ به‌رپوه‌بردنی و لاتدا یوسف
پیغه‌مبه‌ر (علیه‌السلام) فه‌رموی: ﴿إِنِّي حَفِيزٌ عَلَيْهِمُ﴾ یوسف: ۵۵.

به‌ئێ: کاربه‌ده‌ستی مسوئمان، لیپرسراوی قوت و داهاتی
وولات و میلله‌ت، بو‌ی هه‌یه وه‌کو دهر برپینی سوپاسگوزاری بو‌
خوای گه‌ورمه‌ باسکردنی بو‌ خه‌لکی، که من له‌سایه‌ی برپوا
بون به‌ چاودیتری خواوه‌ خاوه‌نی ئه‌و دوو ره‌وشته په‌سه‌ندو
به‌رزو بالا‌یه‌م. (حَفِيزٌ) پارێزهری دارایی گشتی وولات و
به‌فیرۆ نه‌دانی و ته‌ش و بوش نه‌کردنی و به‌ره‌هم هێنان و
زیادکردنی.

ههروهها (عَلَيْمٌ) شارمهزایی و بېسپوړی و لیزانی، چونکه
کەسی وا ههیه دلسۆزو خه مخۆره، بهلام لیزان و خه مخۆر نی
یه، بۆیه ناتوانیت خزمهت بکات.

به ئی ئەگەر کاربه دهست و لیپرسراوی (حَفِیظٌ عَلَیْمٌ) بوو،
دروسته و جیگای خۆیه تی بلی من وام، نهك وهكو ئەمرو
شانازی بکات که چۆن شادزیکه و نهو قیلاو باخ و ریزه دوکان
و ریزه ئوتۆمبیلی جام رهشهی به پارهی میللهت کریوه..

به ئی تووی ئیماندار کاتی له فه رمانیکی خوا لاتدا، وهكو
یونس پیغه مبه ر (طَلْحَا) بلی: ﴿إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾
نهك به شانازی وه بلی ی من نهو گونا هه م کردوو ده..

ههروهها کاتی نهخۆش کهوتی وهكو نهیوب پیغه مبه ر بلی:
﴿أَنِّي مَسْنِيَ الصُّرِّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّحِمِينَ﴾ .

ئهگەر خه ئکی هه موو رویان له غهیری خوا کرد، تو
وهكو ئیبراهیم بلی: ﴿إِنِّي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ﴾ ﴿لَا أُحِبُّ
الْأَفْلَاحَ﴾ وهكو شوعه یب بلی: ﴿إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ
مَا اسْتَطَعْتُ﴾ .

ههروهها خوی پهروه ردگار له قورئاندا باسی خۆشه ویستمان،
پیغه مبه رمان محمد (ﷺ) دهکات و دمه رموئ: پیغه مبه ری
خۆشه ویستم بلی: ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بهلام نهومنده

ھەيە ﴿يُوحَىٰ إِلَىٰ﴾ ..

بەئى لە ھەموو ئەم شوپىنانەدا پىغەمبەرانى خوا ووشەى
(انى، انا) يان بەكارھىناوہ. بەلام ھىچ جوړہ خوږەسندىەكى
تيدا نى يەو بە پىچەوانەوہ ملکہ چى نواندنە بەرامبەر خواى
گەورەو سوپاسگوزارىەتى.

بەئى ئيمانداران: پىغەمبەرى خوا (ﷺ) وشەى (انا) ى
بەكارھىناوہ. بەلام چوڻ؟.

جاريكيان كەسىك لەبەردەمى خوشەويستدا قسەى دەگرد،
لە ھەيبەتى پىغەمبەرى خوا (ﷺ) دەلەرزى و دەستى خۆى
دەگلۆفى و دەمى ووشك ببوو، پىغەمبەرى خوا (ﷺ) فەرمووى:
(هُوَ عَلَىكَ، فَإِنِّي لَسْتُ بِمَلِكٍ، إِنَّمَا أَنَا ابْنُ امْرَأَةٍ تَأْكُلُ الْقَدِيدَ) رواه ابن
ماجه (۳۳۱۲).

لەسەر خوۆ ئارام بە، مەشلەژى، بۆچى دەترسى، بە راستى من
تەنھا كورى ئافرەتەيكم كە لەبەر ھەژارى گۆشتى وشكراوہمان
دەخواردو دايكم تواناى كرپنى گۆشتى تازەى نەبوو!..

بە شانازىەوہ دەيفەرموو: من شوانيم لەم شيوو دۆلانەدا بۆ
خەلگى كردووہ بەكرى و پارەيەكى كەم وەرگرتوہ!.

دەى با (من) و باسکردنەكانى ئيمەش ئاوا بى و باسى
راستىەكانى ژيانمان بكەين و بلتين: من ئاوا بووم و ئەمرو كە

ئاوام ئەوۈ فەزىل و بەخشى خاويە بەسەر مەوۈ، نەك خەبات
و ھەوتى خۆم!..

ئىماندارى بەرپىز: تۆش با (انا) من مەنكەت بۆ باسكردنى
كارى چاكەبى، بۆ ئەوۋى بلى ي منىش ھەم كە بەرگرى لەم
ئىسلامە بكم و بۆ سەربەرزى و سەربەستى خۆم نەھىلەم
ناھەزانى ئىسلام زەرەر لە ئىسلام و مەسۇلمانان بىدەن، ھەروەكو
ئەبوبەكرى صديق كە فەرموى: (أَيْنَقُصُ الدِّينُ وَأَنَا حَيٌّ) تۆش
بلى: من بۆ ئىسلام دەژىم. من لەسەر رېيازى ئىسلام دەژىم.
مردنم باشتەر ئەگەر ئىسلام شىكست بى.

ئاي چەند خۆشە مەسۇلمان وەكو دەربېرىنى لوتف و بەزەبى
خوا بەسەرىوۋە بلى: سوپاس بۆ خوا ئەوۋەندە سالاھىيە نوپىزىكى
جەماعتەم نەفەوتاوۋە. ھەروەكو سەئىدى كورى مەسەيب
دەيفەرموو: سوپاس بۆ خوا پەنجا سالاھىيە نوپىزى جەماعتەم
نەفەوتاوۋە.

بەرپىزان: بابەتلىكى گرنگى تر كە لەم باسەدا پىۋىستە
ئامازەى پى بكمەن ئەوۋىيە كە: پىۋىستە لەسەر دەولەت و
دەسلەت، كە ئازادى بدات بە ھاۋلاتيانى كە بە ئازادى بلىن:
(من) ئەوۋەم و ئەوۋەم داوايە. بە ئازادانە رەمى و بۆچونى ناو
ناخى خۆى دەربېرى.

لەرپۇژگارى ئەمىرپۇدا لەرپىگەى رۇژنامەو راگەياندىنەو،
 ھاۋلاتى ئازادانە بونى خۇى بسەلمىنى، بە ئازادى بنوسى،
 رەخنەى بەجى بگرى، پىشنيار بکات و بلى منىش ئەمە
 بۇچونمە.

ھەر ووشەى (صحافة) لە (صفحة - رپو بەرپو) ھەو ھاتوۋە.
 ھەرۋەگو (مصافحة) تەۋقەکردن بەمانى دەست بخەرە ناو
 دەستم و مەترسە دەستم ئەمىنە، دلىابە خىرم پى يەو زيانم
 بۇت نى يە. بۇ ئەۋەى نىفاقى سىاسى دروست نەبى.

بەلى ھەر دەسەلاتىك رىگا بەخەلك نەدات قسەى خۇى بکات،
 چارەنوسى لەناوچونە، چونكە ۋەكو غازىكى پەنگ خواردوى
 لى دى و ئەگەر ھەناسەى دەرەچوو لە پرا دەتەقى.

بەلى ئىمانداران: ئاينى ئىسلام مرقى مسولمانى وا راھىناۋە
 كە ھەمىشە لە ئەنانىيەت و خودپەسەندى و تەنھا خۇ بينىن
 بەدوربى. ئەۋەتا لەناو نوپۇدا، كاتى تەنھاى و بەتەنھا نوپۇ
 دەكەى، نالى: (إِيَّاكَ أَعْبُدُ وَإِيَّاكَ أَسْتَعِينُ)، بەلكو خۇت دەخەيتە
 ناو رىزى ئىماندارانەۋە دەلى (إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ) بۇ
 ئەۋەى بەتەنھا خۇت نەبىنى و توشى ئەنانىيەت بى.

ھەرۋەھا كاتى مسولمانى دىتە مزگەوتەۋەو رىزى يەكەمى
 نوپۇزى جەماعەت پىرۋەو كەلىنىك نەماۋە، لەو كاتەدا ئەو

مسوولمانه بۆی نییه بهتهنها نوێژ بکات، بهلکو دهبی دهست لهشانی کهسیک له لهپیزی یهکهمدایه بدات و ئهویش بهههنگاوێک بهردو دواوه بگهڕێتهوهو بهیهکهوهه پیزیکی نوێ بۆ نوێژی جهماعهتهکه دروست بکهن! ئهمهش له پێناوی ئهوهی نهوهکو کهسیک ئهنانیهتی له دڵدا دروست ببێ و چهز بکات له نوێژی جهماعهتی ناو مزگهوتیشدا بهتهنها بێ و هاوشانی خهلکی نهبی!!..

بهلێ ئیمانداران: مروۆفی مسوولمان پێویسته لهسهری خۆی بپاریزی بهههر کاریک کهوا بهردو ئهنانیهت و خودپهسەندی ببات. وه چارهسههریش ئهوهیه که:

ههمیشه یادی خوا بکهین و دُنیا بین لهوهی که بۆ ماوهی کهمتر لهچاوتروکانی لوتف و رهحمی پهروهردگارمان لهگهڵدا نهبی تیا دهچین.

جا لهبهر ئهوه با ههمیشه بهم دوعایهی پێغهمبهری خوا (ﷺ) له خوای گهوره بپاریینهوهو بڵێین (اللّٰهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَلَا أَقْلُ مِنْ ذَلِكَ) خوای پهروهردگار مهههسپێره به نهفسی خۆم بۆ ماوهی چاوتروکانی و کهمتریش له چاوتروکانی، چونکه من بهکهلکی خۆم نایهم، وه ناتوانم پارێزگاری له بچوکترین پێداویستی لاشهم بکهم که تۆ پێت

بەخشيوم، لەبەر ئەوە چۆنت پێ بەخشيوم، ئاواش ھەر خۆت پاريزگاريم لى بکە.

نمونەيەك: لە فرمىسكى مرۆفدا جۆرە ماددەيەك ھەيە كە دەتوانیت زياتر لە (سەد) جۆر بەگترياو ڤايرۆس بكوژیت، سەير لەو ھەدايە ئەگەر ئەو فرمىسكە (شەش سەد) جار ڤوون بكريتەو، ھەر ھەمان تواناو كاريگەرى خۆى دەمىنیت!!.

دەى ئەگەر چاو لەو ھەزاران شتەى كە تپيدايەو بەبى بوونى ھەركاميان، گرفتىكى گەورە لەچاودا دروست دەبیت، ئەگەر ھيچيان كەموكورپان بەسەردا نەيەت ھەر تەنھا فرمىسكى چاوەكە، ئەو ئاوە پاكژكەرەو ھى تپدا نەمىن، مرۆف كوڤر دەبیت..

جا ئەگەر مرۆف زانا بى بەلاشەى خۆى و بەتەعبىرى ڤورئانى ﴿وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ جى بەجى بكات، ئەو بەراستى لە ئەنانىيەت ڤزگارى دەبیت.

ھەربۆيە دەبينين بە شپۆمەيەكى گشتى ئەو كەسانەى كە ئەنانى و مۆتەكەبيرو خۆپەسەندن. كەسانىكى نەزان و نا ئاشنان بە زانست و زانىارى، يان ووشكە زانىارىيەكيان ھەيەو يەك دوو ڤستە ڤيڤبون و ديندارى و خواناسيشى لەگەل نيه، ئەوجا لە جياتى ئەو ھى چاكتەر خۆيان بناسن و لە ئەنانىيەت

دووربن. بە پېچەوانەو زياتر توشى كەيف بەخۇ ھاتن -
عجب - و ئەنانىيەت دەبن و وادەبىنن كە خەلگى ھەمووى
نەزانەو ئەودى ئەم دىنپايەى بەرپۆە بردووە ئەو!!.

ئىماندارانى بەرپز: ھەر كەسك بەدەسلەتى خۇى نازى و
ووتى: (أنا) من وادەكەم و وامكرد، ئەو خاى گەورە ھەر لە
دىيادا پېش قىيامەت سوک و رىسواى دەكات. وەكو نەمروود.

نمونەيەكى واقعى و بەرچاوى ئەم سەردە ۴: (ئارىل شارۋن)
ى سەرۆك وەزىرانى پېشوى ئىسرائىل كە تاوانى كۆمەلگوزى
زۆرى دەرھەق بە گەلى فەلەستىنى كرد لە ماووى دەسلەلتىدا،
لە ھەمويشى خراپتر كۆمەلگوزى (سەبراو شاتىلا) يە كە
چەندىن ھاۋلاتى فەلەستىنى بونە قوربانى. شارۋن دواى
ئەووى بە ھۆى جەلئەووە بۆ ماووى چەندىن سال بېھۇش بوو
مېشكى مردبوو بەلام دل و ئەندامەكانى ترى جەستەى كارىان
دەگرد، بۆيە تا مرد بە بېھۇشى چەند سالى لە نەخۇشخانە
چاودېرى دەكرا!!.

سەرچاوەيەك لە نەخۇشخانەى (شەبعا)ى تەلئەبىب كە
شارۋنى تىدابوو رايگەياند:

كە بەرپۆەرانى نەخۇشخانەكە داوايان لەكەس و كارى
كردووە كە بىبەنەووە بۆ مائەووە دكتۆرى تايبەتى لەمائەووە

بۇ دابىن بىكەن. چۈنكى نەخۇشخانەكە رايگە ياندوۋە چىتر ناتوانىت چاودىرى بىكات. بەلام بىنەمالەۋ كەس و كارى شارۋن ئەم داۋايەيان رەت كىردەۋە داۋايان لە نەخۇشخانەكە كىرد كە چاودىرى شارۋن بىكات و ھەرەشەى ئەۋەشيان كىرد كە سىكالا تۆمار دىكەن ئەگەر بىتوۋ نەخۇشخانەكە خۇى لەم كارە بدزىتەۋە. چۈنكى بىيان ۋايە دىبىت حكومت چاودىرى شارۋن بىكات.

بەرىزان: مەسۇلمان كاتى ۋوشەى (انا) بەكار دىنى، بۇ ئەنانىەت نىيە بەلكو لە جى ى خۇيدا بەكارى دىنى و ھەق و راستى پى ئاشكرا دىكات و دىمكوتى ھەلپەرسىتىكى پى دىكات، بۇ پاراستنى كەسايەتى و عىزەتى نەفسى خۇى بەكارى دىنى..

نەمۇمەيەك لە كوردستانەۋە: مەلا ھەسەنى دىزلى كە لەسالى (۱۲۷۵) ى كۆچى لەدايك بوۋە، لە كوردستانى رۆژھەلات، لە گوندى (ۋەيسيا) لە بىنەمالەى مەردۇخىيەكان. ئەم مامۇستايە ماۋەى (يانزە) سالى لە ۋلاتى (مىصر) دىخوئىنى، شاعىرىكى گەۋرەۋ تەۋاندار بوۋە. نازناۋى شەرى (ھىجرى)يە.. ئەم شاعىرە ئەۋەندە زانا بوۋە كە مامۇستا ملا عبدالكرىمى مەدرىس دىفەرمۇى: مەلا ھەسەنى دىزلى لە ھەموۋ عىلمەكاندا دىستىكى بالالى ھەبوۋە..

مامۆستا قانعى شاعيريش وتويه تى: ئەگەر وەك مەلا حەسەن
 شاعير بومایە، دەنگى داماوى كوردەم دەگەیان دە هەموو دنیا.
 ئەم شاعیرە گەورە زۆر هەزارو دەست كورت بوو، تەننەت
 لەبەر هەزارى كۆتیبەكانى فرۆشتون و نەماون!! چەندین
 پینە بە جل و بەرگیه وە بوو. یەكێك لە دەسەلاتدارانى
 ئەو سەردەمە داواى لیکردوو و بە ئینى پى داو بیکاته
 نوسەرى تایبەتى و مودەریس و قازى مەحکەمە ئەم پیاو
 زۆر دەوڵەمەند و پلەدار بوو، لەو سەردەمەدا نیاوانى لەگەڵ
 ئینگلیز زۆر خوشبوو. بەلام مامۆستا مەلا حەسەنى دزلى
 بەنامەیهك بە شیعەر وەلامى دەداتە وەو دەلى:

قودرەت و سەرودەت جاھو جەلادەت

پیشکەش بەوانەى بیان شیرینە

سەد تەف و لەعنەت لە قوربان قوربان

لە ئاغا فەرمووى یەگجەرم قینە

خۆم زەلیل ناگەم بۆ فەلس و دینار

ئەویش لە سایەى عیززەتى دینە

پەیم خوشە نانى جوئ رەشى عەبال

دوینەى خەجیجە و فاتەو جەمینە

کالە و کلاشى ساختى هەورامان

نايدەم بە قۇنرەى چەرمى مەگىنە
 ئىسلام عىزەت و عىلم و كەرامەت
 كوردو شەرافەت پەرمى دىرىنە
 ھەى ھوو چەن دوورين من و نۆكەرى!
 ئەمەش ھەر جۆرى كاسەلىسىنە
 سەلام سەيىدى (وېرمەنە) دىنار
 خوويەكى پيسو زۆر ناشىرىنە
 ناكەومە پىنەى درۆى ئاغايان
 كەوش و كەراسى خۆم ئەكەم پىنە
 ئاخىر من قورىبان وا لەسەر سىنەم
 (الطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ) ە
 من ھەلۆى لووتكەى بەرزى دالانىم
 ھەرگىز ۋەك قالاۋ ناكەومە چىنە
 ھەسەن بۆ مەقام نۆكەرى ناكە
 سەدجار رىامە ئەو جۆرە ژىنە

ئاى خۆزگە ھەموو زانايانى ئاينى، پىشەوايانى ناو مىنبەرو
 مىحراب، ئاوا خاۋەن عىزەتى بەرز بونايەو پەقىزى ھەموو ئەو
 پىشنىارو شتە ماددىيە كەم نىرخانەيان بىكرىايە كە لەلايەن
 دەۋلەتمەندان و دەسەلاتدارانەۋە دەخرايە بەردەستىيان، بۆ ئەۋەدى

خشتىك لەقەلەي ئيمان و عىزەت و شەھامەتى مەسۇلمانانەى
زانائى مەسۇلمانان بېننە دەردەدە پاشان بە ئارمەزى ئەوان
قەسە بىكەن و وتار بىدەن و ھتە دەركەن!!

بەپەزەن: يەكەن لە گەرتە ھەرە گەورەكانى وولاتانى پۇرۇھەلات
بەگشتى و بەتايىبەتى ئەو وولاتانەى كە سالانىكى زۆر لەزىر
ستەم و چەوسانەدە زىاون و نىشتەمانان بۇيان بۆتە دۆزەخ و
بەندىخانە، سەرنەجام خۇشەويستى بۇ خاك و وولات نەماوە
كەز بوو. دەبىنەن مەرقەكانى ھەريەكە تەنھا بەرژەدەندى
خۇي دەبىنەن و تەنھا ئىشى خۇي رايىيى بىي، ئىتر خەلكى
زەردە دەكەن، وولات كاول دەبى، خۇي سەرنەجام زەردە دەكات،
بەلەيەو گەنگ نى يە.

بە پىچەوانەى ئەو وولاتانەى كە ھاولاتيانى ھەر لە مەنەيەو
خۇشەويستى نىشتەمانەكەيان بۆتە بەشىكى لەبىر نەكراو لە
ژياناندا. با سەرنەجى ئەم بابەتە بەدەين:

كەسەك كە چەند مانگىكى زۆر لە وولاتانى غەرىبىدا ژياو،
دوا وولاتىش كە تىيدا نىشتەجى بوو وولاتى (نىوزلەندا) بوو،
لەو وولاتەدا بۇيى ژيانى خۇي و ئەندامانى خىزانەكەى
بە دوكانى مەو ھەروشى پەيدا دەكرد، لە كاتى بەپۇەبەردى
دوكانەكەيدا ھىچ كات لە چۆنىەتى ھەلسەكەوتى كەپارە

بيانیه‌كان - واتە ھاۋالاتيانى ئەو وولاتە (نيوزلەندا) - سەرسامى
خۆى دەرئەبىرى، بەلام كىرپارە كوردەكان واپان لىكرد ھەردەم
رەبمىنىت لە داواكارى و پىداۋىستىيەكان - دانىشتوانى ئەصلى
وولاتەكە - ئەۋىش كاتى دەھاتن بۇ دوكانەكەى، كىسە يا
سەبەتەيەكيان دەھىنا لەگەل خۆياندا، بە پىچەوانەى خەلگى
خۆمان كە بەدەستى بەتالى دەھاتن و بۇ ھەر كىلۋىيەك و
ھەر جۆرىك، زەرفىكيان داۋادەكرد، بۆيە دوكاندارەكە ئەم
جارە پرسىيارى لە كىرپارە بيانىيەكان كردو ووتى: بۆچى ئەم
كىسەو سەبەتانە لەگەل خۆتان دەھىنن؟! خۇ زەرفمان لايەو
بى بەرامبەرە، چەندى بتانەۋىت دەتوانن بەكارى بەھىنن.

ئەو ژنەى كە پەتاتەكەى لە سەبەتەكەى دەكردو لىۋەى
نرىك بوو، بەدەنگىكى نزم وەلامى دايەۋەو ووتى: ئەگەر ئىمە
بۇ ھەموو جۆرە ميوەيەك و ھەر پىۋىستىيەك زەرف بەكار
بەھىنن، شارەكەمان دەبىت بە ژىر زەرف و پاشماۋەو، چونكە
كە گەشتىنەۋە مال، كارمان پىي نەما، فرپى دەدەين، ئەمەش
دەبىتە ھۆى پىس بوونى ژىنگەى شارەكەمان، ھەر كاتىكىش
ژىنگەى شار تىكچوو، بزائە ژيان و تەندروستىمان دەكەۋىتە
مەترسى يەۋەو ھەر رۆژەى نەخۆشەك لەناومان بلاۋدەبىتەۋە،
ئەمەى ووت و پارەى كەلوپەلەكانى پىداۋ رۆيشت..

بەئى ئەو كات تىگەشت بۇچى لەجىياتى زەرف ھەريەكەو
 سەبەتەيەكى پىيە.. ئەو وايدەزانى ئەوان لەبەر پارە ئەو
 سەبەتەنەيان ھەلگرتوو. واتە پارە بە زەرفەكە نادەن. بەلام
 نەك ھەر وانەبوو، بەلكو دەرگەوت كە لەبەر خۆشەويستى
 نىشتەمانەكەيان و پاك راگرتنى ژىنگەى شارەكەيان بوو!

بەپىچەوانەى خۇمان، نەك لە وولاتى بىگانە، بەلكو لە
 نىشتەمان و شارو گەرەكى خۇشمان وامان بىرنەكردۆتەو،
 بەتايبەتى لەرۇژانى گەشت و سەيراندا دەبينىن چۇن زەرفە
 رەنگاو رەنگەكانى بەتال و پەر لە پاشماو، چۇن ئەو ناوەيان
 ناشىرىن و پىس كىردوو. كەس ھەست بەو بەرپرسيارىيە ناكات
 كە ئەمە مال و شارى خۇيەتى، باشە ئەگەر ئىمە وەفامان بۇ
 نىشتەمانى خۇمان نەبىت، ئەى كى دەبىت. بۇچى وابىن؟!

دواى ئەو ھەموو خۇشى و خۇشگوزەرانى يە، بەلام ئىوارە
 كە دەگەرپىنەو ئەوئەندە پاشماو و پىسى بەجى دەھىلن،
 وا دەزانىن جارىكى تر نەخۇمان، نە كەسىكى تر نايەتەو
 ئەم جىگايە.. كە ئەمەش ھەمووى بەرھەمى ئەنانىت و
 تەنھا خۇبىنىيە و حىساب بۇ كەسانى ترو بەرژمەندى گشتى
 نەكردنە.

بە ئومىدى ئەوەى رۇژگارېك بىتە پىشەو، ھەموومان لە

مناۋىكى بچوكەۋە تا كەسكىكى بەتەمەن ئەۋ ئەنانىيەتەمان
 فرى دابى و هيچ كات ھەر خۇمان و بەرژمەندىيە تايبەتى و
 كاتىيەكانى خۇمان نەبىنن. بەمەش بەختەۋەرو وولات ئاۋەدان
 دەبىن.

ئىمانداران: بەراستى كەسانى بەۋىژدان و خاۋەن ھەئوئىستى
 ناۋازەو بەرز، دورن لە ئەنانىيەت و خۇپەرستى. چۈنكە ئەۋ
 جۆرە كەسانە پەرۋەردەى ئىمانى پىي گەياندون، كە پىغەمبەرى
 پىشەۋامان (ﷺ) فەرەمويەتى: (لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ
 مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ) رۋاە البخارى برقم (۱۳).

لەم جىھانەشدا بەراستى كەسانىكى زۆر ھەن كە دورن لە
 ھەموو ئەنانىيەتىك و بەراستى ئەۋەى بۇ خۇى پىي خۇشە، بۇ
 ھەموو خەلكىشى پىي خۇشە.

سەرنجى ئەم رۋداۋە ۋاقىيە بىدن: دۋاى ئەۋەى پىاۋىك
 كۈرە تاقانەكەى تۋشى رۋداۋى ئوتۇمبىل بوو، لە نەخۇشخانەى
 تايبەتمەندەۋە پەيۋەندى بە پزىشكى پىسپۈرەۋە كرا كە
 ئامادەبىت، دكتور ھەر زوو بە پەلە گەيشتە نەخۇشخانەكە.
 بۇ ئەۋەى نەشتەرگەرى لەناكاۋ بكات بۇ منالەكە.

پىش ئەۋەى بچىتە ھۆلى نەشتەرگەرى، باۋكى منالەكەى
 بىنى، دەھات و دەچوو، زۆر نىگەرەن بوو، باۋكى منالەكەش

کاتێ دکتۆرهکهی بینی، هاواری کرد به سهر دکتۆرهکه داو ووتی:
له بهرچی ئهوها درهنگ هاتی، ئهی نازانی ژيانی مناله کهم
له مه تر سیدایه؟!.

دکتۆرهکه به هیمنی وهلامی دایه وهو ووتی: له سه رخۆبه برام، من
له نه خوشخانه نه بووم، کاتێ په یوه ندیم پیوه کرا، ههر که هه والی
مناله کهی تۆشیان پیدام که پیویستی به نه شته رگه ری کتوپره و
ئهو نه شته رگه ریهش ته نها به من ده کریت و دکتۆری پسپۆری
ترمان نی یه له م بواردا، هه ولما داوه به زوترین کات بگه مه ئیره،
ئێستاش له سه رخۆبه و ئارام بگهرو پشت به خوا به سه ته.

باوکی مناله که به توندی هاواری کرد: ئارام بگرم؟! ئای
دکتۆریکی چه ند خه م ساردی، باشه ئه گه ر کورپکی خۆت بوایه
وات دهوت؟! دکتۆرهکه زه رده خه نه یه کی کردو ووتی: ئیسلام
ئه وه مان فیر ده کات له کاتی روداو و کاره سات و نا په حه تیدا،
ده بی ئارام مان هه بییت. ئه وه ی خوا حه زبکات ههر ئه وه ده بییت.
ژیان به ده ست خوایه، نه درێژ ده کریت و نه کورت، ئه وه ی
پیویست بیت بۆ کوره که ت ده یکه یین. برۆ ده ست نوێژ بشۆو
دوعای بۆ بکه باشتره.. باوکی مناله که به گالته پیکردنی که وه
سه ری بۆ دکتۆره که با دا، دکتۆر چوو ه ژوری نه شته رگه ری و
پاش ماوه یه ک هاته دمه وهو ووتی:

مژدە بېت براكەم، ئىستا خالى كۆرەكەت زۆر باشەو
 نەشتەرگەرگەرگەي سەرگەوتوو بوو، دواتر يارىدەدەرگەم باسى
 حالەتى منالەكەت زياتر بۆ دەكات، ئىستا من درەنگە دەبى
 برۆم، كارىكى زۆر گەورەو گرنگەم ھەيە.

باوكى كۆرەكە كاتى منالەكەي ھاتە دەرەو بە يارىدەدەرگەي
 دكتورى ووت: ئەو دكتورە زۆر لەخۇبايى يە، پانەو ھەستا تاوگەو
 ھەندى پىرسىارى لى بكەم، دەربارەي حالەتى كۆرەكەم.

يارىدەدەرگەي دكتور چاوى پىرپوو لە فرمىسك و ووتى:
 دويىنى شەو كۆرەكەي دكتور لە روداويكى دلتەزىندا گيانى
 لەدەستدا، ئەمىرۆ خەرىكى ناشتنى كۆرەكەي بوو، لەبەر
 ئەوھى كە تاكە دكتورە لە نەخۇشاخانەكەمان كە پىسپۇرى
 نەشتەرگەرى بېت لەو بوارەدا، ناچار بووين كە تەلەفونمان بۆ
 كرد، ئەو پىش بەپەلە ھات بۆ ئەوھى ژيانى كۆرەكەي تۆ پزگار
 بكات. ئىستاش بۆيە زوو پۇيشت بۆ ئەوھى فرىاي ناشتنى
 كۆرەكەي بكەويىت.

باوكى كۆرەكە دەستى كرد بەگريان و فرمىسك بەچاوانىدا
 ھاتە خوارەوھو ووتى: ئاي خوايە گيان، من چ بىپىزىيەكم كرد
 بەرامبەر بەو پياوھ گەورەو خۇراگرە.

خوایە گيان وەك ئەو دكتورە ئىماندارە ئىمەش فىرى ئارام

گرتن و لیڤوردەیی بکەیت. خواپە گیان دلێکی ئارام گرتومان
پێ ببەخشی لەکاتی ناخۆشیدا.

بەرپێزان: بەراستی ئەم جوۆرە کەسانە مەردن، دورن لە ھەموو
ئەنانیەت و خودپەسەندیەک. خۆزگە ھەموو ئەو کەسانە
خاوەنی پیشەو زانستێکن، خاوەنی پۆست و پلەپلەکن، ئاوا دور
بونایە لە ئەنانیەت و وەک ئەم پزیشکە خاوەن ھەلوپستی
بەرز بونایە. ئەو کات وولاتمان چەند ئاوەدان و میللەتمان
چەند خۆشگوزەران دەبوو...

بەلێ ئیمانداران: ھەرکەسێ تەنھا خۆی ببینی و ئەنانی بی
و وابزانێ تەنھا ئەو شتەو خەلکی تر هیچ نین و بەچاوی
سووک سەیریان بکات، سەرەنجام توشی نەھامەتی و پۆژی
رەشی تەریق بونەووەو شەرمەزاربون دەبێت. وەک نمونە ئەم
روداو:

یەکیک لەزانایانی زمانەوانی پێویستی بە گرینی کەلوپەل
بوو، بۆ ئەم مەبەستە دەبواپە بجێتە بەشیکی تری شارەکە،
بەمەش پێویستی دەکرد بە روباریکدا تێپەرێت کە شارەکە
کردبوو بە دوو بەشەو. لەو کاتەشدا تەنھا بەلەمیکی سادە
ئامادەبوو، ئەو بەناچاری رازیبوو کە بە بەلەمە سادەکە
بپەریتەو، لەبەر ئەوەی زاناکە خۆی بە خاوەنی زانست و

زانپاری دمرانی، رۆخساری بێزاری و بێتاقەتی بێو دیار بوو،
لەبەر خۆپهوه دمیگوت که چۆن بهو هه‌موو زانست و زانیاریه‌وه
چۆته ناو به‌له‌میکی سادمو بچوکه‌وه، له‌گه‌ڵ به‌له‌مه‌وانیکی
سادمو هه‌ژاردا، بێزاری زاناکه زیاتر بوو به‌تایبه‌ت که هه‌ستی
کرد که خاومن به‌له‌مه‌که نایناسیت و مامه‌له‌یه‌کی وای له‌گه‌ڵدا
ناکات که شایانی پله‌و پایه‌ی نه‌و بێت.

زاناکه به‌ به‌له‌مه‌وانه‌که‌ی ووت: نامناسیت؟! ئه‌ویش
به‌دیقه‌ته‌وه سه‌یری کرد تا بزانی له‌ کۆی بینویه‌تی، به‌لام
نه‌یتوانی بیناسیته‌وه، بۆیه به‌ئه‌دمبیکه‌وه ووتی: بمبوره،
رۆژانه زۆر که‌س دینه به‌له‌مه‌که‌مه‌وه، ناتناسمه‌وه.

زاناکه ووتی: تا ئیستا نه‌هاتومه‌ته به‌له‌مه‌که‌ته‌وه به‌ هۆی
سه‌رقالیم به‌وانه وتنه‌وه‌وه له‌ زانکۆ، به‌که‌می له‌شار ده‌چمه
ده‌روه، وادیاره تۆش زۆر له‌باره‌ی زانکۆوه نازانیت، له‌وانه‌یه
تا ئیستا سه‌ردانیشت نه‌کردبێت، ئه‌گینا ئه‌ترانی که من فالا‌نی
کۆری فالا‌نم.. زانایه‌کی به‌ناوبانگی زمانه‌وانیم!!

رۆخساری به‌له‌مه‌وانه‌که له‌ شه‌رمدا سور هه‌لگه‌راو
به‌روخۆشیه‌که‌وه ووتی: جارێکی تر داوای لی‌بۆردن ده‌که‌م که
نه‌مناسیته‌وه. شانازی به‌ بۆ من و بۆ به‌له‌مه‌که‌م له‌م گه‌شته‌دا
که‌سیکی وکه‌و تۆ هاوڕێمانه.

زاناکه به فیزیکه وه ووتی: گوئ مه دهری!!...

خاوه نی به له مه که چه د پارچه شیرینی کی پیشکش
به میوانه که ی کردو له لایه کی به له مه که یدا دانیشت، که زور
به هیواشی به ناوه که دا تیده پهری، له گه ل ئه وه شدا زاناکه وای
ههست کرد که به له مه وانه که نرخ میوانه که ی نازانیت، ویستی
به هاو پله و پایه ی خوئی بو دهر بخت، بانگی کرد ووتی: ئایا
تا ئیستا هونراوه ی فۆلکلۆرت خویندۆته وه؟ یان هونراوه ی
شاعیره کۆنه کانت له بهر کردوه؟! به له مه وانه که سه پریکی کردو
به سادهمیه که وه ووتی: نه خیر هیچ کام له وانه نه خویندۆته وه.
زاناکه ووتی: خهفته ت بو دهخۆم، نیوه ی تهمهنت به فیرو
چووه!!

دوای که میکی تر زاناکه گه رایه وه بو ئه وه ی گرنگی و
گه وره یی خوئی له سه ر به له مه وانه هه ژاره که تاقی بکاته وه،
پیی وته وه: ئایا وتووژی به ناوبانگی نیوان هه ردوو زانای
به ناوبانگ (سیبه وه یی و که سائی) ت سه باره ت به بابته ی
(زه نبوری) بیستوه؟.

پیاوه که زور سه ری سوپما له وه ی که ده ی بیستی،
به زمانیکی تیکه ل و پیکه ل وه لایمی دایه وه: به داخه وه نه خیر
نه مبیستوه.

زاناکە دووبارە بە سەرسوڤمانەو ووتى: خەفەتت بۆ دەخۆم
نيوەى تەمەنت بە فيرۆ چووە!!

دواى كەمىكى تر دووبارە گەرايەو بە پرسىار كردن و ووتى:
لەوانەيە دەستت دانا بێت لەسەر بەمەبەستەكانى زمانەوانى
لاى (جەريرو فرەزدەق)، ئايا چى لەيەكتريان جيا دەكاتەو؟!!
بەلەمەوانەكە بىزار بوول لە پرسىار كردنەكانى ووتى:
نەخىر تا ئىستا ئەو شتانەم نەبىستوو.

زاناکە هەستى كرد كە خەريكە مەبەستەكەى خۆى
دەگەيەنیت. دووبارە پىي ووت: خەفەتت بۆ دەخۆم بەراستى
نيوەى تەمەنت بە فيرۆ چووە!!

خاوەنى بەلەمەكە بىزارى خۆى شار دەموو خۆى خەريك
كرد بەكارەكەيەو.

پيش ئەووى بەلەمەكە بگاتە كەنارەكە بايەك هەليكردو
بەلەمەكەى لەراندەو، زاناکە بەمە بىزاربوو، بە دوودليەكەو
ووتى: ئەو چيە؟! بەلەمەوانەكە چارۆكەى بەلەمەكەى گرت
و ويستى وانەيەك فيرى زاناکە بكات، كە هەرگيز لەبيري
نەچيەو.

وتى: ئەمە بايەكى هياشە، زاناکە لە جيگەى خۆى
دانىشتەو، پيش ئەووى شيوەى پوخسارى ئاسايى ببیتەو،

بەلەمەوانەكە لەناكاو پێی ووت: هەڵکردنی ئەم بایە مایە
ئەو دیە كە بایەکی بەهێز بەرپۆمە، لەوانەشە گەردەلولێك
بێت، كە هەرچی بەلەم و كەشتی گەورە هەیە هەڵی بگێرێتەو،
زاناکە بە بیستنی ئەو قسانە زۆر ترسا ووتی: ئەو كاتە چیمان
بەسەردییت؟!

پیاوێكە وەلامی دایەو: خەم مەخۆ، زۆرمان نەماو،
دەتوانین هەتا كەنارەكە مەلە بكەین، زاناکە بەسەرسامیەو
ووتی: مەلە بكەین؟!

بەلەمەوانەكەش بەو پەڕی متمانە بەخۆبۆنەو و هاوشێوەی
پرسیارە گالته نامیزەكانی زاناکە پرسى: بۆچی مەلە نازانیت؟!!
زاناکە ووتی: نەخێر. بەلەمەوانەكە پێی ووت: زۆر بەداخەو
بۆت، هەموو تەمەنت بەفیرۆ چوو!!

تەمەنی زاناکە بەفیرۆ نەڕۆشت، ڕوبارەكە بچوكەو هەرگیز
تۆفان و گەردەلول تیا هەلناكات. زاناکە وايدەزانی دەتوانی
هەرچی پێی خۆش بێت بیلێت و زۆر بەشان و بالی خۆیدا
هەلبدات. بەلام بۆی دەرکەوت كە زۆر شت هەیە كە ئەو
نايزانیت و بەو كێداری پێزی كەسانی تر لە دەست دەدات،
لەوانەشە ببێتە هۆی ڕق لێبۆنەوێ كەسانی تر..

بەلێ هەرکەسێ ئاوا ئەنانی بێت و وابزانێ تەنها هەر

ئەو ھەيەو گالته‌ی به‌ پيشه‌و عه‌قلی خه‌لكی بێت، ئاوا به‌
 دنیاییه‌وه‌ له‌ نزیكترین كاتدا، خۆی تێده‌كه‌وی، ئه‌مجا ده‌زانێ
 كه‌ ئه‌میش هه‌شتا له‌ زۆر شتی كه‌مه‌و ئه‌و به‌هرانه‌ی كه‌سانی
 تر كه‌ ئه‌م به‌ بچوكیان ده‌زانیت هه‌يانه‌، ئه‌م نیه‌تی و زۆر
 له‌خوار ئه‌وانه‌وه‌یه‌.

به‌هه‌یوای دوربون له‌ ئه‌نانیه‌ت و خودپه‌سه‌ندی و
 به‌خۆداچونه‌وه‌و خۆناسین.

﴿رَبَّنَا ءَايِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا
 عَذَابَ النَّارِ﴾

اللَّهُمَّ آمِينَ

سه‌رچاوه‌كان:

۱. قورنانی بیروژ.
۲. نامیلکه‌ی (لاشه‌ی ئاده‌میزاد) جلال الدین نجم الدین. ل ۸.
۳. گوڤاری بېیار، ژ ۴۷، ل ۲۱. وه ژماره‌: ۵۳، ل ۴۴.
۴. گوڤاری (دوانگه) ژماره‌: ۲۲-۲۳، ل ۵۳.
۵. رۆژنامه‌ی (باسک) ژماره‌: ۵۰۵، ل ۱۲.

﴿ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي
لِيَبْلُوَنِي ۚ أَشْكُرَ أَمْ أَكْفُرُ
وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ
لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ
رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴾

النمل: ٤٠

